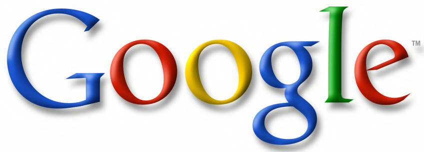
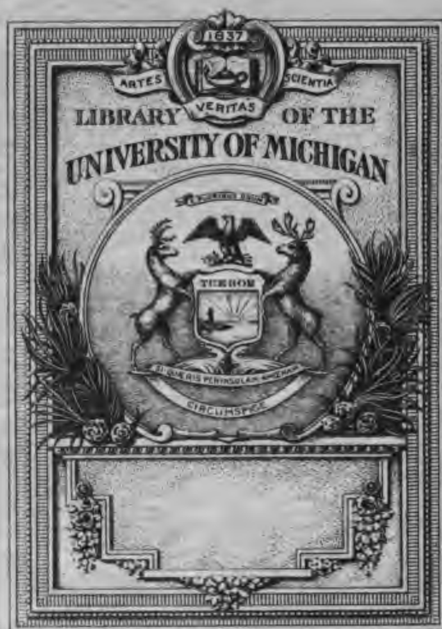
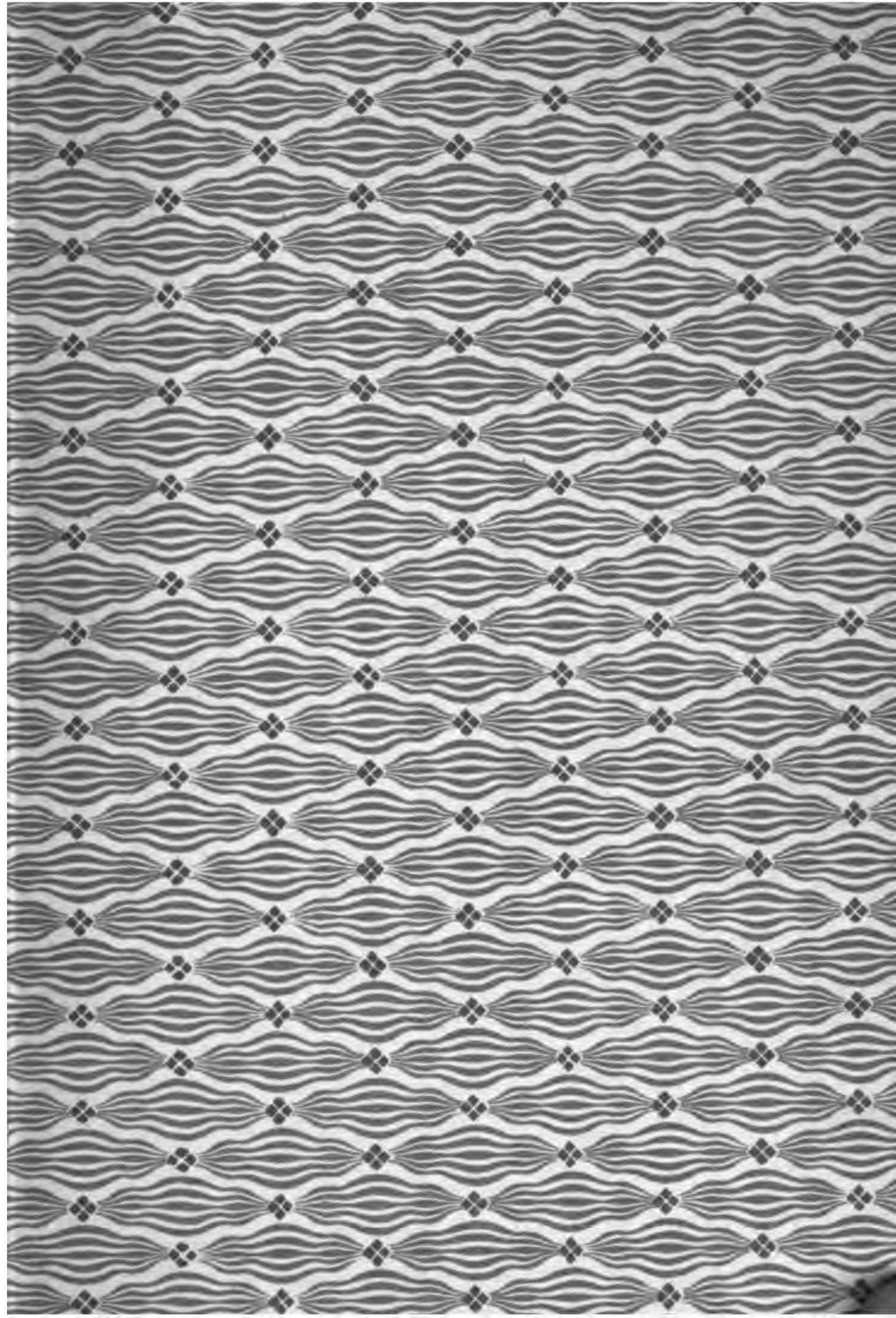

1837
ARTES
VERITAS
SCIENTIA
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
SI QUAERIS PENINSULAM AMOENAM
CIRCUMSPICE

DET LYKKELIGE VALG

NILS KJÆR

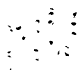
DET LYKKELIGE VALG

KOMEDIE I FEM AKTER

SYVENDE OPLAG

KRISTIANIA
GYLDENDALSKE BOGHANDEL
KJØBENHAVN - BERLIN - LONDON
1922

Otto Stenersens Boktrykkeri : Kristiania

Til

JOHANNE DYBWAD

PERSONER

CELIUS, kæmner og stortingsmand.
FRU LAVINIA CELIUS.
ANTON, spejder.
PAULINE.
Doktor ONSØ.
Pastor FELTMAN.
AUGUSTA SPERLING.
Adjunkt PAALSBO.
Fru MAJA PAALSBO.
Skomager FINGALSEN.
ØJVIND HOLT.
JULIUS SOMMERBLOM.
PETRÆA SOMMERBLOM.
TIMANSEN.
Doktor HEGRE.
BRODER SOLLØS.
Statsraad BARKELAND.
En pige, arbejdere og arbejdersker,
sangere etc.

Handlingen foregaar i løbet af et par septemberdage i en liten norsk kystby.

FØRSTE AKT.

Forstue til festivitets- og afholdslokale sambygget med byens bad.

Gjennem fondvæggen af glas og med stor aaben dør noget tilhøjre er udsigt til strand- og fjordparti tildels hæmmet af enkelte store høstflammede løvtrær paa terrassen og i parkanlægget.

Paa væggen tilvenstre fløjdør ind til den store festivitetssal. Lignende dør ind til den varme afdeling af badet ligeoverfor paa den modsatte væg, og paa samme mindre dør merket p r i v a t.

I hjørnet tilvenstre mod glasvæggen buffet. Midt i rummet stort ovalt bord med aviser og et par store grønne planter. Rundt om bordet bekvemme rørstole. Knagrække til garderobe længst fremme tilvenstre, og rundt om paa væggene togtabeller, prospekter og fotografier i ramme.

Det er formiddag og solskin.

PAALSBO (kommer udenfra). Nej her finds han ikke. (Lytter.)

Han er vel inde i privaten. (Banker og lytter. aabner døren.) Nei sidder du der ganske alene i rullestolen din, du lille Matilde. Er papa gaat fra dig? Han kommer nok igjen, skal du se. Og mama ogsaa? Ja, der har vi det. Venter du ikke paa dem? Har du det morsomt alligevel? Du er snil og taalmodig, er du. Ja jeg skal se at finde papa jeg. (Onsø er kommen ind fra højre. Det er en meget korpulent herre i lys sommerdres og med panamahat.

ONSØ (slaar Paalsbo paa skulderen). Goddag, Paalsbo.

PAALSBO. Nej se, er De paa disse kanter igjen, doktor. Mangfoldigen velkommen igjen. De har ikke minket.

ONSØ. En minker ikke af god mad og god vin, og det gjør ikke Lumbago'n heller.

PAALSBO. Nej, der har vi det.

ONSØ. Og nu blir det ilde at være syg her i byen, for nu rejser min dygtige vikar.

PAALSBO. Hvem af dem, mener De?

ONSØ. Hegre naturligvis.

PAALSBO. Ja naturligvis — doktor Hegre. Jeg tænkte paa den andre, jeg.

ONSØ. Hvad for en anden?

PAALSBO. Broder Solløs. Det nye vindunderet til skomager Fingalsen. Han helbreder med haandspaalæggelse. Og det smerter mig, men jeg tror nok han gaar af med den meste søgningen.

ONSØ. Er det en kvaksalver, saa skal jeg haandspaalægge ham.

PAALSBO. Nej, han er nærmest tungetaler.

ONSØ. Bi lidt, jeg skal raspe tungen paa ham.

PAALSBO. Vi har nemlig en besøgelsestid nu igjen og her staar vi næsten paa hellig grund. Det er derinde i festiviteten møderne holdes om kveldene, og skomager Fingalsen er naturligvis hovedtaleren.

ONSØ. Jeg klør i fingrene hvergang jeg har været ude og rejst og kommer igjen og ser alle de smaasyndige kranglevorne ansigterne.

PAALSBO. Men bevægelsen ser De er baade religiøs og politisk, saa nu spøger det for Celius. Dennegang vil det knibe om han kan faa med sig alle de smaa i samfundet.

ONSØ. Aa Celius forstaar at dreje kappen efter vinden. Det spøger aldrig for ham.

PAALSBO. Ja der har vi det. Han talte gjerne i tunger, om demokratiet kom og forlangte det af ham.

ONSØ. Men jeg skulde videre. Jeg gaar om og leder efter vikaren min.

PAALSBO. Han spaserer flittig med de unge damerne.

Ja jeg skulde prøve sjøen for sidste gang iaar. Om hjertet mit taaler det.

ONSØ. Gjør som jeg og nøj Dem med gytjen. (De er kommen ud paa terrassen og gaar hilsende hver sin vej). (Døren tilvenstre gaar op).

ØJVIND HOLT (snakker med høj stemme ind til den store sal). Ja, saa gaar jeg.

Jo herfra virker dekorationen kanske bedre, men lad de flagene tilvenstre hænge lidt rigere i folderne. Har De ikke nogen pompespiker at næste dem op med? Saa ja, det blev lidt bedre. Men den kransen om regjeringsgruppen er for fæl. Hvad sir De? Det er sligt ekko derinde, jeg kan ikke høre. Kunde De ikke faa fat i en barlindkrans? Barlind. Den der ser saa vissen og graaskidden ud. Er det laurbærblader? I alverden, hvor har De faat den fra? Fra ansjosfabriken. Jagu er De opfindsom. Men lad ikke den røde flagduken hænge over katedret. Det minder om kiste og begravelse ombord, og desuden saa ødelægger det virkningen af flagdekorationen bagenfor. Katedret er gulskjoldet og blækflekket, sir De — (dæmper stemmen eftersom den person han taler med kommer nærmere.)

Ja, det er nok saa, men find heller et grønt klæde. Det maa da finds. Flaa i nødsfald af klædet paa den kaserte biljarden.

SOMMERBLOM (ind fra salen, i sort alpacca og gummisko). Ja det var rent foreløbig, dette arrangementet, ser De, kandidat Holt. Katedret maatte dækkes, det var hovedsagen. Vi har laant det paa styrmandsskolen, og det var ikke ganske frit for . . lumre tegninger.

HOLT. Hufamej. Og her ved døren faar De stille en mand til at passe paa, at det ikke blir for mye traak ud og ind fra badet. Paa indsiden, skjønner De — inde i salen.

Ja vær nu lidt forsigtig, Sommerblom. Det sir jeg i alskens venskabelighed.

SOMMERBLOM (tripper). Forsigtig, kandidat. Skam forlade mig, det er jo det jeg er.

HOLT. Ja, De ved hvad jeg mener. Jeg er ikke saa nøje paa det. Det ved De. Men der vanker folk her som har sure øjne paa hver finger. Jeg nævner ikke andre end Fingalsen og Solløs. Hold Dem i skindet, og husk at det er et tørt bad.

SOMMERBLOM. Stol paa mig, kandidat. Det skal holdes tørt fra min side.

HOLT. Kjære Dem, jeg forstaar jo godt, De er i en vanskelig stilling. Saa kommer den ene og saa den anden, som De nødig vil si nej til. De er nu ogsaa venner med alverden. Men det er altsaa folkets vilje, Sommerblom. Lad det styrke Dem.

SOMMERBLOM. Jeg forsikrer Dem paa ære og samvittighed —

HOLT. Ingen unødige forsikringer. Nu lukker jo snart badet desuden. Ja jeg glæder mig til idag. Statsraad Barkeland har jeg bare hørt en eneste gang før.

SOMMERBLOM. Ak, hvilken taler kan slaa vor egen Celius.

HOLT. Nej Celius er taler — det har De ret i. (En ung pige er kommen fra parken op paa terrassen.)

SOMMERBLOM. Se der kommer en ung dame, som nok venter paa kandidaten.

HOLT (vender sig raskt). Nej, er det Dem, frøken Celius. (Sommerblom ind privatdøren.)

Vidste du jeg var her, Pauline?

PAULINE. Langt ifra. Jeg skulde bare ned og bade. Men vil du tænke dig, der kom en mand imod mig i parken, som vist maa være gal.

HOLT. Hvad er det du sir. Løb han efter dig?

PAULINE. Nej tvertimod. Han gjemte sig bag et træ. Det var det som var det fordægtige. Jeg tænkte, at

han vilde lægge sig paa lur til overfald. Og saa løb jeg herop. Kan du se hvor hjertet mit banker.

HOLT (omfavner hende). Jeg kan ialfald kjende det.

PAULINE. Er du gal. Her midt i —

HOLT. Midt i afholdsforeningen.

PAULINE. Men det værste var det —

HOLT. Hvad da?

PAULINE. At han havde et uldtæppe om sig.

HOLT. Det var da godt han ikke var spil naken. Kanske det var doktor Hegre. Han plejer jo at ta solbad.

PAULINE. Du da med din doktor Hegre. Det var forresten latterlig, at jeg blev ræd.

HOLT. Du ser ikke ud til at være ræd af dig.

PAULINE. Kan du vide det. Jeg er aldeles ikke saa modig som mama ialfald. Du ved vel, at mama har arrestert en russisk matros, som gik berserkgang. Det vil si, hun holdt ham egenhændig, til politiet kom og arresterte ham.

HOLT. Død og pine. Nej jeg er glad du ikke har saa stort mod. Men det er vel derfor hun er saa populær.

PAULINE. Ja, hun er elsket og beundret. Jeg tror neppe papa vilde bli valgt til alting, hvis det ikke var for hendes skyld. Men jeg vilde nødig ligne hende.

HOLT. Nej du har ogsaa nok med at ligne dig selv.

PAULINE. Kan du vide det. Det er det rare ved dig, at du synes alt og alle er netop som du ønsker.

HOLT. Jeg er dum jeg med andre ord.

PAULINE. Nej men paastaalig. Og du vil faa nok af skuffelser.

HOLT. Kanske en dunk i hodet af og til eller en stød i hjertekulen — men skuffelser! Aldrig i

verden. Skuffelser — det minder om harsk smag i munden.

SOMMERBLOM (ind med en liden tingest i haanden, vender sig i døren). Nej da, lille Matilde. Hun skal bare faa se paa den. Du skal faa den igjen strax.

Se her, frøken Celius. De maa beundre vort nye husdyr. Hvad gir De mig for den?

HOLT. Det er jo en skildpadde.

PAULINE (rører forsigtig ved den). Er den levende?

SOMMERBLOM. Ja vist lever den. I beste velgaaende, paa et lidet grønt persilleblad om dagen. Men De kan tro hun er glad i den. Hun slipper den næsten ikke ud af hænderne nat eller dag.

PAULINE. Faar jeg lov at hilse paa Matilde?

SOMMERBLOM. Ja vil De? Det vil glæde hende. Hun faar lov at komme herned paa badet hver dag, naar det er pent vejr. For hjemme i Kleva er det ikke sol. (Pauline ind privatdøren.)

HOLT. Kan hun enda ikke staa paa benene?

SOMMERBLOM. Næsten ikke. Men vi lever i haabet, kandidat.

HOLT. Det er frygtelig. Jeg begriber ikke, at De holder det ud.

SOMMERBLOM. Kjære, hun er Guds hvideste engel. Og faar vi raad til at rejse til Kristiania med hende, til de store lægerne derinde — — Men det har lange udsigter.

HOLT. Hvor gammel er hun nu?

SOMMERBLOM. Lidt over tretten aar. Det begyndte med en snev af den engelske sygen. Men alt vilde være godt efter omstændighederne, bare barnet slap at bli overanstrengt.

HOLT. De er da vel aldrig saa ufornuftig, at De forlanger noget arbejde af hende?

SOMMERBLOM. Nej jeg. Men ser De, der er jo en hel

mængde damer her i byen, som skam forlade mig ikke har videre andet at bestille end velgjørenhed. Og nu har de bestemt i en komite med frøken Sperling i spidsen, at hun skal gjøres istand til at tjene sit eget brød — med kurvfletning. Og saa vil de desuden, at hun skal berede sig til konfirmation. Og paa den anden side driver skomager Fingalsen paa med, at hun skal kureres med bønner og besværgelser af broder Solløs. Og det sir jeg nej til, enda de har faat Petræa med paa det. For jeg er i liv og død rationalist.

HOLT. Men hvad sir presten?

SOMMERBLOM. Pastor Feltman er en elskelig mand. Han under os bare godt, og Matilde og han er perlevenner. Men hvad hjælper det, naar barnet skal trækkes frem i forgrunden og med vold og magt behandles som en programsag.

HOLT. Og Deres kone er enig?

SOMMERBLOM. Petræa hælder til Solløs. Det er min store sorg det, kandidat Holt.

PAULINE (ind). Aa Gud, hvor sød og taalmodig Deres datter er, Sommerblom. Hun sidder og steller med den lille skildpadden og er stolt over at den kjender hende. Bare naar *hun* holder den, vaager den hodet frem af huset sit, sir hun. Faar jeg lov at komme ned til hende i eftermiddag? For idag véd jeg vi har no godt. Vi skal nemlig ha frokost for statsraad Barkeland, naar mødet her er over.

SOMMERBLOM. Tak, frøken Celius. En fars inderlige tak.

HOLT. Kan De ikke gaa denne veien, frøken Pauline, og se paa resultatet af Sommerbloms og mine anstrengelser. (Slaar op fløjdøren tilvenstre. De nikker til Sommerblom, som bukker og glider ind privatdøren.)

(En skikkelse indhyllet i et hvidt uldtæppe ses glide frem om en træstamme i parken og gjemmer sig bag en nærmere. I næste øieblik gjentar den manøvren, og kommen helt op paa terrassen stikker den et rødt ansigt og et

skaldet hode frem om den lukkede halvdør i glasvæggen. Det er adjunkt Paalsbo.)

PAALSBO. Sommerblom. Pst. Sommerblom. Sommerblom. Som - mer - blom.

SOMMERBLOM (ind). Javel. (Faar øie paa ham, overrasket.) Nej, nu har jeg skam forlade mig — —

PAALSBO. Lang ud et par selters.

SOMMERBLOM. Selters ja — selters. (Om bag disken.) Kommer De ikke ind, hr. adjunkt?

PAALSBO. Kan jeg gaa ind. Jeg staar jo i vaad badedragt for fan. Jeg skjælver. Skynd Dem; jeg har alt mødt folk i parken.

SOMMERBLOM. Ja, det er ogsaa højst uforsigtig af Dem. Tænk bare paa, at alle Deres elever er spejdere.

PAALSBO. Javist. Der har vi det. Det er en dejlig opfindelse.
Og en halv haarvand. Tre nul.

SOMMERBLOM. Det er desværre totalt umulig. Hvorfor kom De ikke for en halv time siden?

PAALSBO. Jeg var her for fan. Men De var væk. Timansen — aa den Timansen — blev rasende, fordi jeg ikke havde noget med. Mens jeg var i vandet, tog han alle klærne mine ind til sig og slængte til mig dette uldtæppet. Og svor paa at jeg ikke faar dem igjen uden *den* løsesum. Det er en betingelse sine qua non. (Hæst.) Kom med haarvandet.

SOMMERBLOM. De har jo et svagt hjerte, adjunkt Paalsbo. Saa det vilde bli for tungt ansvar for mig. Men hvordan skal De gjemme det? (Tar en flaske.)

PAALSBO. Det blir min sag. Jeg har en folderig toga. (I dette øjeblik er døren til salen sagte gaat op, og et ansigt viser sig.)

SOMMERBLOM (vifter fra sig med begge hænder, indtræn-

gende hviskende): Skomager Fingalsen. (Adjunktens skikkelse fjerner sig i lange sprang.)

(Fingalsen glir stille ind. Sommerblom, som om han ikke har observeret ham, mønstrer bordet og disken, men kan ikke faa skjult flasken.)

SOMMERBLOM. Det er ganske pyntelig. Det er præget af orden og gode seder. Men planterne er kanske ikke paa sin plads. Viftepalmer er heller ikke efter min smag. (Flytter den hen paa disken.) De passer ikke for en national anledning. De har ikke dette uudsigelige ved sig som vore egne naaletrær. Nej som vore egne fædrelandskjærlige naaletrær. (Dæmpet og inderlig.) Selv om jeg kunde — følge fuglens baner — vilde jeg blunde — dog bag tyste graner. Men indtrykket vilde kanske løftes af en arokaria — — (flytter ogsaa den hen til viftepalmen. Nu er flasken dækket.) Det er ogsaa en gran, men af en mere forædlet, melankoli. Velplejet, men en gran alligevel. Vilde jeg blunde . . vilde jeg blunde.

FINGALSEN (rømmer sig harskt og grundig). De gaar saan og pusler og nynner alene for Dem selv De, Sommerblom.

SOMMERBLOM. Nej se Fingalsen. Goddag. Hjertens goddag. Ja jeg gaar her og lytter til bølgeklukket fra stranden. Nu er det høst, Fingalsen. Jeg trodde ellers byens spidser var paa stationen og tog imod ministeren.

FINGALSEN. Jeg hører egentlig ikke til spidserne. Jeg er og blir en simpel mand.

SOMMERBLOM. Det er De, Fingalsen. Men det kommer ikke i betragtning i vor oplyste tid. Demokratiet kjender ikke persons anseelse, som Celius sa i sin store tale.

FINGALSEN. Ja Celius er en folkelig mand. Jeg ved ikke hvor vi skulde hen, hvis vi ikke havde Celius.

SOMMERBLOM. Han er en pryd for stedet, det skal være vist. En slig taler, De — en saa højtflydende og samtidig saa grundig taler. Og som regel bog-

stavelig uden papirer. Jeg ser ham bestandig for mig saan — — med venstre haand paa hoften, i syttendemajstilling, skuende ud over naturen og folkelivet, og naar han saa begynder: Norske kvinder og mænd — saa er det, ja saa er det lydløst. Et foredrag uden plet eller lyde. Har De, Fingalsen, hørt Celius i stortinget?

FINGALSEN. Ja. Han fylder vist efter menneskelige maal sin plads.

SOMMERBLOM. Om han fylder! Tror De, Fingalsen, paa en forudbestemmelse?

FINGALSEN. Jeg tror paa Herren jeg, Sommerblom, og holder mig til hannem.

SOMMERBLOM. Den mand er undfanget og født til stortingsmand. Han er sendt ind i denne verden med paaklæbet adresse: Til stortinget. Nærings-komité no. 1. Og om det utænkelige og umulige skulde ske, at han brød ud derfra og søgte tilflugt og hvile i privatlivet, saa maatte hundrede hænder staa parat til at gribe ham og slæbe ham ind i stortinget igjen. (Tripper i sin iver i gummiskoene.) Ja skam forlade mig — — undskyld, jeg mente: Punktum. Dixi.

FINGALSEN. Det er vist ingen fare for, at Celius skulde nægte at modta valg. De har da ikke hørt nogen rygter om det, Sommerblom?

SOMMERBLOM. Nej. Det vilde da ogsaa være —

FINGALSEN. — et altfor følelig tab ja. Enda det er jo saa, at alle kan erstattes, for ingen er fuldkommen. Jeg har heller ikke hørt noget andet end rent løse forlydender. Det heder sig, at han har betænkeligheder ved det nye programmet. Og programmet, det blir mere og mere demokratisk for hvert valg det, Sommerblom. De skal bli kjørt stramt storfolkene tilslut.

SOMMERBLOM. Men Celius er da vel endelig demokraten over alle demokrater.

FINGALSEN. Jeg ved ikke om han er det kristelig talt. Han har ikke den rette ydmyghed. og han holder vin i sit hus. Naa, hvordan gaar det ellers med forretningen?

SOMMERBLOM. Det er jo byens forretning, og forholdsvis — — jo tak forholdsvis. Besøget har rigtignok tat af i sommer.

FINGALSEN. Det er besynderlig. Sjøen er da lige frisk og gytjen lige stram. Men saa har De Deres egen lille forretning ved siden. Gaar det bagover med den ogsaa?

SOMMERBLOM. Parfymer og essenser er jo luxusartikler. Og naar der ikke er mange fremmede —

FINGALSEN (nærmere disken). Det var nogen sjeldne planter. Hvad var det De kaldte den der?

SOMMERBLOM (trippende). Dens botaniske navn er egentlig viftepalme. Den hører hjemme i Marokko og Venezu — —

FINGALSEN. Og den der?

SOMMERBLOM. — zuela.

FINGALSEN (med et dæmonisk smil). Nej jeg mente den der. (Tar frem flasken mellem blomsterpotterne og holder den ud fra sig).

SOMMERBLOM. Det er et nyt haarvand.

FINGALSEN. Det er vist sterkt det haarvandet. (Doktor Onsø udenfra fulgt i hælene af en spinkel og bleg herre — doktor Hegre.

ONSØ (ser spørgende fra Sommerblom til Fingalsen med flasken. Han opfatter situationen, snapper flasken og rækker Fingalsen sin panamahat). Saa, mand min, der kan vi byttelaane en stund. Jeg kunde ikke begribe, hvor jeg havde gjort af det fine berlinerhaarvandet mit, og saa finder jeg det igjen midt imellem fingrene paa en vildfremmed mand. (Han siger tungt ned i en stol ved midtbordet og tørker sig med en avis i ansigtet. Peger paa Fingalsen.) Er det den nye bademand?

SOMMERBLOM (befriet og ivrig). Maa jeg præsentere Fingalsen af bystyret — —

ONSØ. Saa er det best jeg faar igjen hatten min, tak. Jeg syntes De saa ud som en bademand eller en garderobeholder. Ja, saa er det ikke Dem som kommer til at gnu mig. Der opstaar ingen friktion mellem mig og bystyret. Haha.

FINGALSEN. Doktoren har faret saa længe udenlands, at han ikke kjender sine egne bysbørn.

ONSØ. Jo, jeg kjender dem altfor godt. Hvad er det jeg hører? At landstrygere og tungetalere gaar mig i næringen i mit eget distrikt.

FINGALSEN. Vi har med herrens hjælp fri religionsøvelse.

ONSØ. Hør her, Hegre. Han kalder det religion at klusse med en svulfinger til det blir pyæmi . . som jeg hører det er gaat med den pigen i Donkebek.

HEGRE. Ja, siden det ikke er videnskab, kan det muligens kaldes religion.

SOMMERBLOM. Skal ikke doktoren paa stationen og ta imod statsraad Barkeland?

ONSØ. Er De gal?

SOMMERBLOM. Nej naturligvis, for herrerne er en minister ingen større seværdighed.

ONSØ. De tar fejl. Men vi beser aldrig vore egne seværdigheder. Ministeriet, stortinget, nationen tillands og -vands — jo gudbevars, vi burde ha vor opmerksomhed henvendt paa altsammen. Men vi har ingen alvorlig livsanskuelse.

HEGRE. Sig jeg. Tag ikke mig med, er du snil.

ONSØ. Du har lovet at holde mig med daarlig selskab en dag eller to.

HEGRE. Du maa ikke indbilde dig, det er for din skyld jeg blir.

ONSØ. Nej, jeg er ikke forfængelig. Det er vel en dame. — — Hør De, min gode skomager Fingalsen. Hele denne badeindretningen sorterer jo under bystyret?

FINGALSEN. Det er et kommunalt bad.

ONSØ. Tror De ikke, det er derfor det er saa udspekulert hyggelig her? Har De nogengang erfaret, at nogen er kommen igjen, som engang har været her?

FINGALSEN. Det er ikke alle gjester, som er os lige velkommen.

ONSØ. Ja, hvis det er driftsprincipet, saa bøjer jeg mig. Men betro mig en ting til, siden jeg har Dem her. (Med haanden for munden.) Stemmer De paa Celius?

FINGALSEN. Det kan jeg ikke udtale mig om.

ONSØ (fremdeles med haanden for munden). Han er nyhedning — en af de allerværste. Jeg er bare barnet.

FINGALSEN. Celius føler sig nok selvskreven. Men det er best jeg gaar. (Han gaar).

ONSØ. Haha.

HEGRE. Slig kan du være mod dem bare fordi du har penger. Det imponerer mig ikke.

ONSØ. Nej, ikke mig selv heller, sandt at si. Det er ikke større stasen ved mig end ved de andre.

SOMMERBLOM. Maa jeg inderlig og dybtfølt faa lov at takke Dem, doktor Onsø.

ONSØ (uforstaaende). Hvad er det De mener, mand?

SOMMERBLOM. De frelste mig i en snever vending. Den flasken kunde blit en pind til min ligkiste.

ONSØ. Det gjør den nok alligevel. Den og alle de andre.

SOMMERBLOM. Netop idag kan man ikke være for forsigtig. Det er jo en extraordinær tilstelning.

HEGRE (arrig). Ja hvad skal det være til at holde politiske sluddermøder her ved badet? Det skulde vi anstændige mennesker helst ha for os selv.

ONSØ. Aa lad dem bare diskutere sig fra dynen over i halmen.

SOMMERBLOM (oplagt). Det er netop min mening ogsaa.

ONSØ. De behøver ikke at ha nogen mening, bare De har no kold selters.

HEGRE. Ja *jeg* maa ha en pjolter.

SOMMERBLOM. Øjeblikkelig. (Det gløtter paa privatdøren).

KVINDESTEMME. Julius.

SOMMERBLOM. Der har vi fruen. Ja, Petræa, et øieblik.

HEGRE. Er der nogen pene damer i vandet idag?

SOMMERBLOM. Sæsongen er ugjenkaldelig forbi, hr. doktor. Der er væsentlig bare indfødte igjen, og for herrerne —

KVINDESTEMME. Der er bud fra Celius.

SOMMERBLOM. Øjeblikkelig, Petræa.

ONSØ. Jeg bad om selters.

SOMMERBLOM. Øjeblikkelig, hr. doktor.

HEGRE. De indfødte er gode nok.

SOMMERBLOM. Naturligvis, de har ogsaa sin charme, men de savner alligevel dette uudsigelige — verdensdamepræget.

HEGRE. Aa, ved De hvad. En dame som fru Celius . . Og Pauline er henrivende.

SOMMERBLOM. Ja fru Celius er noget extraordinært. Noget udenfor det sedvanlige. Noget af en fremtoning. Kanske lidt ex —

KVINDESTEMME. Julius.

SOMMERBLOM. — travagant.

ONSØ. Er det ikke fanden til mand.

SOMMERBLOM. Jeg kommer jo lidt i berøring med byens dameverden som parfymør.

HEGRE. De vil da ikke indbilde mig, at damerne ogsaa bruger haarvand?

SOMMERBLOM (trippende). Nej skam forlade mig. Tvert derimod. Det er jo udelukkende en herreartikkel. (Det smelder i privatdøren.) Et øjeblik, mine herrer. Her er jeg, Petræa.

ONSØ (tørker sig i ansigtet med en ny avis). Puh. Fyh!

HEGRE. Hvad er der i veien?

ONSØ. Jeg er daarlig af daarlig snak. Kan du ikke begribe, at du ikke maa røre ved et sligt menneske, ellers saa skvalper snakket ud af ham.

HEGRE. Forskjellen paa os er bare, at jeg gudskelov har nogen interesser i behold endnu.

ONSØ. Du regner ikke forskjellen i indsigt, livskundskab og vægt.

HEGRE. Du indrømmer selv, at du ikke ejer nogen livsanskuelse.

ONSØ. Ja. Og det sir jeg, fordi jeg er mættet med livskundskab. De to ting er det nemlig umulig at forene. For jo mere kundskaben øger, desto usikrere blir anskuelsen. Kan du ikke skjønne det? Det er aldeles som med en krop — med min ialfald: jo mere den tiltar i volumen, des mere udviskes dens plastiske og letfattelige linjer. Jeg indsaa meningen med mine ben for tyve aar siden, da der var harmoni i muskelspillet. Nu indser jeg ikke engang meningen med mit liv. (Puster tungt.) Det er fedmens melankoli.

HEGRE. Det er egentlig bare et storartet udtryk for at du er kronisk forspist.

Men se, der kommer fru Celius. Havde hun enda havt lille Pauline med sig. (En dame kommer frem af parken.)

ONSØ. Hun gaar forbi.

HEGRE. Nej, hun gjør ikke.

ONSØ (frem i døren. vifter med hatten). Goddag, fru Celius. Hvorhen paa morgenfriske sko?

FRU LAVINIA (fyldig, elegant dame paa omtrent firti aar). Nej, har vi Dem nu hjemme igjen, doktor. De har holdt Dem uforandret, men ikke til Deres fordel. Ikke en eneste tomme tyndere.

ONSØ. Ja der kan De se virkningen af Franzensbad. Men dvæl ikke ved mit saarbare omfang.

FRU LAVINIA. Goddag, doktor Hegre. At han er kommen betyr vel, at vi mister Dem.

HEGRE. Det blir vist ikke større savnet, frue. Jeg har ikke forstaat at gjøre mig populær her i byen.

ONSØ. Det er ialfald heldig for mig.

FRU LAVINIA. Saan som vinden blaaser er vist udsigterne til popularitet lige ringe for dere begge. Men det er jo heller ingen af dere som er politikere, og da spiller det ikke nogen rolle.

ONSØ. Celius blir naturligvis valgt med glans dennegang ogsaa?

FRU LAVINIA. Det beror paa hvorlangt han kan strække sig.

ONSØ (overbevist). Da blir han valgt.

FRU LAVINIA (ler). Vi skal ha politisk frokost idag . . efter statsraad Barkelands tale. Og for første gang skal vi ha skomager Fingalsen i vort hus. Det tyder paa at vi strækker os, ikke sandt?

ONSØ. Fy fanden. Og det sir De ganske rolig.

FRU LAVINIA. Hvad skal jeg si. De ved jeg har ganske gammeldags forestillinger om en hustrus pligter.

ONSØ. Mens Celius har været radikal banebryder for

kvindesaken. Ja han kan takke sin gode skjæbne. Han har faat det bedre end han fortjente.

FRU LAVINIA. Det har saamænd alle ægtemænd. Desto ufatteligere er dere forhærdede peppersvender.

ONSØ. Vi behøver ikke at paalægge os nogen samfundsinteresser.

HEGRE. Det kan vi godt ha alligevel.

FRU LAVINIA. Og jeg vædder, doktor Onsø, at jeg endnu idag skal faa interessert Dem for politik.

ONSØ. Mig. Aldrig i livet, ærede veninde. Der er bare et avsnit av vort kjære fædrelands historie jeg elsker og beundrer. Det er de fire hundrede aar, da vi ikke eide politik . . . de fire hundrede livsalige, graneskogstause aar.

HEGRE. Det regner vi anstændige mennesker for et mørkt blad i historien.

ONSØ. Nei et hvitt blad. Hvad sier jeg! Fire hundrede blanke indholdsløse blade. En hvit strand, hvor oceanets bølgelek har vasket ut menneskenes spor og skrift i sand.

FRU LAVINIA. Og allikevel staar jeg ved mit væddemaal. Inden aften skal De være i fyr og flamme oppe i valgkampen — i en merkelig tyst valgkamp.

HEGRE. Hvad skal væddemaalet gjælde?

FRU LAVINIA. Byen er jo tør —

ONSØ. Saa der kan ikke bli tale om andet end champagne.

FRU LAVINIA. Lad gaa en kurv.

ONSØ. Enhver anden kvinde vilde sagt en flaske. Aa, det er dejlig at være hjemme igjen. Hører du, Hegre —

HEGRE. Top!

ONSØ. Imidlertid kommer jeg til at leve i en spænding som vil avmagre mig. Naar i eftermiddag blir jeg politiker?

FRU LAVINIA. De kan ringe mig op, naar De antar Frokosten er over. Desværre kan jeg ikke indbyde dere, mine herrer, saa gjerne jeg vilde byttet bort Fingalsen med nogen mennesker utenfor programmet.

HEGRE. Ja, vi burde egentlig drikke paa en lykkelig utgang av væddemaalet.

ONSØ. Her findes bare alkoholfattig øl, far.

HEGRE. Ja, der har vi demokratiet Deres, frue. Slikt øl vander vi anstændige mennesker blomsterne med.

FRU LAVINIA. De maa ikke angripe mig. Jeg har virkelig ikke noget ansvar.

HEGRE. Ja, men nu damerne er kommet til magten, var det deres pligt at sætte slike individer som denne hr. Fingalsen utenfor.

FRU LAVINIA. Det blev vel først rigtig galt om kvinderne dannet sit eget parti. Oprigtig talt vet jeg heller ikke, hvordan det skulde gaa for sig. Vi gifte burde jo ha de samme interesser som vore mænd, og altsaa blir der i bedste tilfælde de samme grupper og grænser som før.

HEGRE. Jeg vet ikke bedre raad for os anstændige mennesker end at vi utvandrer.

ONSØ. I Amerika træffer du ti Fingalser for en her, ven min.

HEGRE. Ja, saa til Sydhavet. Til en ensom koralø med et ensomt brødfrugttræ.

ONSØ. Omkranset av en ensom vinranke. Haha. (En dame kommer frem paa terrassen.)

FRU LAVINIA. Ja jeg maa hjem og forberede festen. Ring mig altsaa op, Onsø.

ONSØ. Hils speidergutten.

FRU LAVINIA. Ja De kan tro han stunder efter Dem.

FRU MAJA PAALSBO. Har du set min mand, Lavinia?

FRU LAVINIA (hastig forbi hende). Nei du, og jeg har ikke tid til at se efter ham.

ONSØ. Kom ind, fru Paalsbo.

FRU MAJA. Nei, er De der igjen, doktor. (til Hegre.) Og De, hr. doktor. Har dere set min mand? Jeg tror Paalsbo ikke er rigtig vel bevaret. Han er ikke paa stationen, og der er nu hele byen samlet med Celius i spidsen naturligvis. Hvor er ikke han i spidsen? Og saa mangler Paalsbo. Jeg har været nede ved svømmebadet og ropt over til herresiden, og som jeg roper faar jeg svar av den frygtelige Timansen — Gud hvor skal vi ende henne, naar socialisterne faar magt og har en slik fører? Og vet dere hvad han forlanger av mig? At jeg skal rende — han sa udtrykkelig rende — herop efter haarvand til ham. Som om hans ugjennemtrængelige buskadser kunde soigneres med haarvand. Haarvand og selters. Kan man tænke sig en slig sammensætning? Og paa min indignation svarer han: jo Paalsbo — Paalsbo blev sist set i selskab med en blaahaj. Han sir ikke engang haj simpelthen, det uhyre, men han specialiserer og sir i selskab med en blaahaj. Og mine nerver, som er i den vildeste uorden — ja sæt dere selv ind i min stilling. Og nu er statsraad Barkeland her om mindre end en halv time og ingen til at ta imot ham — jo naturligvis alle tar imod ham undtagen Paalsbo. Og det gaar da ved Gud ikke an. Og dette foredraget som jeg har drømt om paa forhaand og glædet mig til, for det er da et led i det moderne kjæmpearbejde som udfoldes for at holde os iaande aandelig.

ONSØ (tørker sig med en avis i ansigtet). Hvad var det De sa, fru Paalsbo?

HEGRE. For Guds skyld, ikke omigjen. Ikke omigjen. Jeg skal finde Deres mand for Dem, frue. Vær rolig, jeg skal ordne det. (Styrter ud.)

ONSØ. Haha.

FRU MAJA. Hvor nervøs den mand er. Jo, jeg skal si Dem, det kunde ligne Paalsbo at stikke sig bort. Grundfejlen ved Paalsbo er nemlig den, at han er ganske blottet for ærgjerrighed. Han mangler ikke energi til en viss grad, men ærgjerrighed —! Jeg har aldrig kunnet formaa ham til at optræde offentlig, det er med nød og neppe jeg faar ham med i de aller uomgjængeligst nødvendige komitéer, og De ved hvor let man glemmes, hvis man først begynder at holde sig selv udenfor. Ja forsaavidt misunder jeg Lavinia, enda det er min og manges mening, at Celius ikke engang er halvparten saa begavet som Paalsbo — — men — (peger ned i parken). Der er jo Paalsbo. Paalsbo, vil du se om du kan faa benene med dig.

PAALSBO. Her er jeg, Maja, ven min. (Sætter sig ved bordet.)

FRU MAJA. Men Gud, hvad er det du tænker paa? Om ti minutter har vi toget med statsraad Barkeland, og du vil da vel ikke jeg skal staa der og repræsentere mutters alene.

PAALSBO. Jeg skjælver. Du kjender hjertet mit. Gaa lidt i forvejen, Maja, ven min, saa ikke de andre blir utaalmodige. Det er dig de venter paa. Det blir en uforglemmelig modtagelse. Handelsstandens sangere møder frem under fane.

FRU MAJA. Ja, saa glemmer du dig ikke, Paalsbo. De, doktor, svarer mig for, at Paalsbo ikke glemmer sig.

SOMMERBLOM (styrter ind). Selters ja — et øjeblik.

FRU MAJA. Hvordan har Matilde det, Sommerblom? Gjør hun fremskridt i kurvfletning? Det er en stor tanke, Sommerblom. Glem ikke, at det er en stor tanke.

SOMMERBLOM (ud i salen). Nejvist. Joda. Et øjeblik.

PAALSBO. Har du tænkt paa middagen?

FRU MAJA. For et spørsmaal nu, Paalsbo. Vi skal da ikke spise paa over en time.

PAALSBO. Jeg tænkte doktoren kanske vilde spise med os. Hvad skal vi ha da, Maja, ven min?

FRU MAJA. Kulhydrater.

ONSØ (ilsomt). Nej tak, nej tak. En anden dag.

FRU MAJA. Linsekoteletter og rhabarbragrød.

PAALSBO. Rhabarbrakoteletter. Det havde vi igaar ogsaa. Ja det er ikke nogen bebrejdelse, Maja, ven min.

FRU MAJA. Igaar. Hvem tænker saa langt som til igaar! Vi er da med i bevægelsen for en enklere og naturligere levevis. Det er naturligvis doktor Onsø ogsaa. Hvem skulde her gaa i spidsen, om ikke lægerne.

ONSØ. Jeg er temmelig ubevægelig af mig.

FRU MAJA. Paalsbo og jeg er med i alle bevægelser. Alle uden undtagelse. Det er da det som gjør livet saa indholdsrigt og saa . . . saa bevæget. Det er som dagene glir mellem vore travle fingre saa spillende og sprællende som . . . som

ONSØ. Aalunger.

FRU MAJA. Som aalunger ja. Det er et fortræffelig billede, Paalsbo. Hjælp mig at gjemme det. Men nu maa jeg afsted. Kom saa, Paalsbo.

PAALSBO. Jeg kommer jo efter. Gaa du, Maja, ven min.

FRU MAJA. Ja, men saa glem dig ikke. Du ved selv, Paalsbo, hvor forfærdelig distræ du er. Det er sandt, vi skal jo til Celius til frokost. Glem ikke det ialfald. Afsted.

ONSØ. Saa slipper De kulhydraterne. (Lidet ophold.) Hun er bestandig lige interessert, Deres kone.

PAALSBO (klukler). Hun er enestaaende. Aldeles ene-

staaende. (Pludselig alvorlig.) Men det er synd paa hende. Spildte kræfter.

ONSØ. Fejlen er kanske, at dere ingen børn har.

PAALSBO. For sent gift. Der har vi det. Men for en fantasi og for en aktivitet. Kom ikke der. (Peger paa flasken.) Tre nul.

ONSØ (nikker).

PAALSBO. Godt merke. Extra godt merke. To nul har for sterk røgsmag.

ONSØ. Der kommer Hegre med Timansen.

PAALSBO. Nu maa vi ha selters. Sommerblom. Sommerblom.

HEGRE (udenfra). Ja nu maa jeg altsaa ha en pjolter. Vi faar prøve at faa ordnet *det*.

TIMANSEN (med sort busket haar og skjæg). Goddag, Onsø. (Til Paalsbo idet han løfter paa flasken.) Naa, du har ialfald gjort nogen indledende skridt.

SOMMERBLOM (ind fra salen).

HEGRE. Det nytter ikke. Han bare forsvinder igjen.

TIMANSEN (griber Sommerblom i nakken). Skaf selters.

SOMMERBLOM. Aldeles for sent, mine herrer. Nu har vi publikum om et øjeblik.

TIMANSEN. Bryd dig ikke. Fingalsen skjente netop afsted til stationen, og den forbandede broder Solløs sidder vel hjemme hos din kone. Pas paa Petræa.

SOMMERBLOM. Ja, paa Deres ansvar, mine herrer. (Sætter frem sifon og glas og tripper urolig ud paa terrassen.)

TIMANSEN (forsyner sig først. Til Onsø). Ved De, at Paalsbo har faat en ny tillidspost? Han er blit sekretær i K. F. M. M. U. — Kvindernes forening til modarbejdelse af mænds udeliv. Hans kone er naturligvis formand. Skaal for foreningens trivsel, Paalsbo.

PAALSBO (byder Onsø).

ONSØ. Nej bare ren selters for mig. Jeg har nok med etiketten paa det andre. Jeg er ingen skolegut . . . jeg har ingen moro af fusk længer.

TIMANSEN (tar flasken). De tar fejl, om De tror dette er for skolegutter. Pour les cheveux, staar det — pour les cheveux grisonnants. Det betyr for graanede syndere det, far min.

HEGRE. Aldenstund jeg lever i et forhyklet samfund, saa ordner jeg mig derefter. Der er ikke noget at gjøre ved *det*.

ONSØ. Jo jeg har hørt en nyhed idag . . . jeg har hørt, at jeg skal bli politiker inden sol gaar ned. Og det jeg vilde gjøre, om jeg drev politik, det var modstand. Hvad sir De, Timansen?

TIMANSEN. Det fik bli mod Celius. Men det nytter ikke. Det nytter ikke. Han staar med opbundne lænder parat til at lystre det minste vink af Fingalsen.

ONSØ. Men Deres arbejdersker?

TIMANSEN. De har gudhjælpemig begyndt at flokke sig om broder Solløs — — det er en nydelig historie. Jeg kjender ikke ansjosjenterne mine igjen.

PAALSBO. Og den gamle garde blir siddende hjemme som sedvanlig.

TIMANSEN. Desuden skal De huske paa, at Celius ejer den eneste avisen i byen. Og den har i det siste indeholdt nogen social-radikale artikler af Holt. Han strækker sig langt, Celius, og til alle kanter. Og idag bevæbner han sig med statsraad Barkeland.

ONSØ. Ja mig kan det være det samme. Men jeg kunde unde Celius en god skuffelse.

PAALSBO (klukler). Han under vist ikke Dem godt heller, doktor Onsø.

ONSØ. Nej det kan saamænd godt være.

PAALSBO. Saa er De langt paa vej til at bli politiker. For politik er bare udslag af gjensidig nag.

ONSØ. Fy gudbevaremig. Saa er jeg glad jeg kan holde mig unna.

HEGRE (til Onsø). Jeg skal si dig, han kan ikke fordra mig heller. For jeg gjorde engang temmelig sterk kur til hans kone. Inde i Kristiania. Jeg kan nu engang ikke la være, naar jeg træffer en vakker dame.

ONSØ. Saa lad være at snakke om det ialfald.

HEGRE (ilter). Hvad angaar det dig!

ONSØ. Nej netop fordi det ikke angaar mig. (Patriotisk musik i det fjerne.)

SOMMERBLOM (forstyrret ind). Publikum kommer, mine herrer. Statsraaden og Celius i spidsen. Lad mig fjerne alle spor.

TIMANSEN. Tag det med ro, Sommerblom.

SOMMERBLOM. Jeg ejer skam forlade mig ingen ro.

TIMANSEN. Vi blir vel siddende.

PAALSBO. Nej væk med glassene.

Herrene ud paa terrassen. Sommerblom rydder ilfærfærdig. I dette øjeblik kommer Fingalsen stille ind fra salen. Idet han passerer bordet, stikker han til sig flasken . . og gaar ud paa terrassen til de andre. Sommerblom tilbage fra disken leder som forstyrret efter den.

Patriotisk musik bruser.

Mængden flokker sig i parken og paa terrassen. Sangere med hvide huer, kvinder etc. Celius fører statsraad Barkeland forbi de hilsende herrer ind. Fingalsen slutter sig til dem.

Patriotisk musik forstummer.

CELIUS (vender sig mod mængden). Publikum tar hovedindgangen til venstre. Dette, hr. statsraad, er byens afholdslokale, og derinde har vi festivitetssalen. Ja badet holder vi paa at lukke for iaar. Maa jeg forestille skomager Fingalsen, vor udmerkede meningsfælle og medlem af bystyret. (Stats-

raaden og Fingalsen trykker hverandres hænder.) Det jeg har frygtet for var et lunkent valg. Men jeg maa si, at statsraadens tilsynekomst og begejstringen paa stationen har beroliget mig. Og den kvindelige befolknings livlige deltagelse har git mig haab om at byen iovermorgen vil opleve en virkelig familjevalgdag. Ja nu har vist forsamlingen bænket sig. Ønsker statsraaden en liden forfriskning før vi begynder. Efter talen haaber jeg statsraaden vil delta i en liden enkel frokost hos mig.

STATSRAAD BARKELAND. Tak, eit glas saft og vatn.

CELIUS. Et glas saft — bringebærsaft og vand til statsraaden.

SOMMERBLOM (bukkende og trippende). Desværre — — desværre. Det finds ikke. Vi har bare — selters.

FINGALSEN (sagte). Og haarvand.

CELIUS. Hvaha.

STATSRAAD BARKELAND. Tak. Eg trenger ingenting.

CELIUS. Vi kommer denne vei ind i salen. (Aabner døren. Brusende bifald. Døren lukkes efter dem.)

SOMMERBLOM (lyttende ved døren). Norske kvinder og mænd. Det er Celius. Aa for en mand. For en mand.

HOLT (kommer springende ind udenfra). Er de begyndt? Nej, De maa passe døren paa indsiden, saa det ikke blir no traakk. (Aabner døren lydløst. Begge ind.)

(En mand ind fra terrassen, ser sig om til alle kanter og nikker med et bifaldende smil. Han er sortklædt med harmonikafolder i buxerne og bevæger sig med smaa subbende skridt. Da han forsigtig vil aabne døren til salen, holdes den igjen indenfra, og i gløtten hvisker Sommerbloms stemme hidsig: her slipper ingen ind. Manden nikker og lukker øjnene.

PETRÆA (bleg ung kvinde med sort glatstrøget haar ind fra privat). Er det dig, Solløs —

SOLLØS. E du aleine, Petræa?

PETRÆA. Ja jeg har trillet hjem Matilde. Skal du ind og høre paa dem?

SOLLØS. De e'kje no te høre paa. De er forfængeliheid og aandsadspredelse. De ska ikje bli sten tilbage paa sten av de *dei* segjer, Petræa.

PETRÆA. Er det sandt, Solløs. Men det er jo statsraaden sjel som holder tale —

SOLLØS. E kjenner han fra Højvaag. Han blir kje statsraad i det nye Jerusalem, kan du tru.

PETRÆA. Det er forfærdelig.

SOLLØS. Vær grej, Petræa, saa gaar me ind i privaten.

PETRÆA. Det gaar aldrig an. Tænk om nogen kom. Tænk om Fingalsen.

SOLLØS. Fingalsen er ein stor hykler.

PETRÆA. Men Julius —

SOLLØS. Du tar 'kje ængste deg. Han Sommerblom staar og passer paa døra.

Tæppe.

ANDEN AKT.

Havestue hos Colius.

FRU LAVINIA. Slaa op vinduerne derinde ogsaa, barn, og luft ud politiken.

PAULINE (ind fra spisestuen). Aa Gud hvor morsomt det var.

FRU LAVINIA. Var det morsomt?

PAULINE. Ja eller interessant. Især papa.

FRU LAVINIA. Det var vist ufrivillig. Din far har ikke været interessant i de nitten aar jeg har kjendt ham.

PAULINE. Men la du merke til frøken Sperling? Saa du hvordan hendes øjne hang ved hans læber? Jeg begriber dig ikke, jeg mama, som ikke er jalu.

FRU LAVINIA. Vil de to programmerne endelig smelte sammen, saa gjerne for mig. Det er dem vel undt.

PAULINE. Men tror du ikke det er *det*, at hun forstaar ham?

FRU LAVINIA. Skulde det være nogen sag. Jeg forstaar ham saa inderlig godt jeg ogsaa. Han er temmelig gjennemsigtig.

PAULINE. Men hun deler hans interesser, mener jeg — og det har vist aldrig du gjort.

FRU LAVINIA. Dette høres ud som en bebrejdelse. Vi kan ikke dele interesser, vi ikke har fælles, barnet mit, og nu har vi engang hver vore. Jeg har dere

først og fremst, dig og Anton, og han har sit offentlige liv.

PAULINE. Ja det maa vel være saa. Men du kunde da være lidt ærgjerrig paa hans vegne.

FRU LAVINIA. For det første besørger han *det* selv, og for det andet har jeg tænkt saa smaat paa at bli lidt ærgjerrig for mit eget vedkommende.

PAULINE. Hvad mener du?

FRU LAVINIA. Aa det er bare en flyveidé. Det er ialfald ikke noget at snakke om endnu.

PAULINE. Men du undervurderer papa. Han er da høit anset. Og saa har han da kjæmpet hele sit liv for kvindernes frigjørelse.

FRU LAVINIA. Det er jeg kanske for frigjort til at være ham videre taknemlig for. Men lad ialfald ikke os to komme ind paa politik. Si mig heller: hvad var der i vejen idag mellem dig og Øjvind Holt? Dere snakked ikke sammen ved bordet, og manden saa ganske ulykkelig ud.

PAULINE. Aa han er saa altfor, altfor i al ting. Alt er saa fastslaat for ham. Jeg især. Og det er jeg ikke bestandig oplagt til.

FRU LAVINIA. Jeg skal si dig én ting. Vær glad, at han er som han er. Han er en mand i stort og smaat. Men indlad dig ikke paa noget, som bare er tøv, gaa ikke de dumme spaserturene med doktor Hegre . . selv om du synes han er morsom. Han er forresten for gammel til at være morsom. Han gjorde kur til mig og hele min generation sist i forrige aarhundrede.

PAULINE. Aa Gud, det er da for komisk.

FRU LAVINIA. Ja, jeg har ikke noget imod at gjøre ham komisk for dig. Det faar heller gaa lidt ud over mig selv.

PAULINE. Er det ikke merkelig, at papa ikke har anelse om at der er noget usedvanlig mellem mig og Øjvind Holt?

FRU LAVINIA. Nej, hvad ser og hører vel han . . Men det er ogsaa best at la ham ha ro til valget er over.

ANTON (stormer ind fra haven i speideruniform). Hurra, nu gik toget med middagskannibalen.

FRU LAVINIA. Hvad er det du sir, gut?

ANTON. Slig kalder Timansen ham. Og Timansen er socialist.

PAULINE. Det er godt papa ikke hører dig.

ANTON. Far var den siste som klemte ham i næven. Han staar vist enda paa perrongen og bukker og vifter med flossen. Det var ogsaa en at gjøre stas paa. Er det no mad igjen?

FRU LAVINIA. Politiske frokoster er bare for stemmeberettigede. Men gaa ud i kjøkkenet til Alette, saa faar du se.

ANTON. Har Pauline kanske stemmeret?

FRU LAVINIA. Hun er kvinde. Det faar du bøje dig for.

ANTON. Du skal se om jeg bøjer mig. Naar jeg faar magten, skal ialfald Pauline og veninderne hendes be om godt vejr.

PAULINE. Nej, hvad gir du mig for dutten.

ANTON (mod hende med knytnæver og flammende øjne).

FRU LAVINIA. Saa gut, marsj ut. (Anton ud.)

PAULINE. Mama, du er meningsløst svag for den gutten.

FRU LAVINIA. Synes du? Ja jeg er kanske det. Jeg lægger ialfald ikke an paa at kue instinkterne i ham.

PAULINE. Det er uskikkeligheden hans og uforskammetheden som du kalder med et forskjønnende navn. Jeg synes heller de instinkterne skulde plukkes ud af ham.

FRU LAVINIA. Overlad du hans opdragelse til mig.

ANTON (ind med munden fuld af mad og et stykke blodig Steg i haanden. Klapper sig paa jakkelommen). Kan du gjætte hvad jeg har her, Pauline?

PAULINE. Æsj. Fy. Det er vist en rotte. (Rygger bag moderen og samler skjørterne.) Vil du tænke dig, mama — igaar slængte han en halvdød rotte lige i synet paa Alette. Er det ogsaa et instinkt?

ANTON. «Og i nat saa jeg igjen hans sterke gjennemtrængende Øjne. Ø. sir de er stikkende —»

PAULINE (kaster sig med et hvinende skrig over ham). Din tyv! Din væmmelige, ufordragelige spiongut. Slip. Vil du slippe.

FRU LAVINIA. Anton.

ANTON (rækker Pauline bogen).

PAULINE (styrter hulkende ud).

FRU LAVINIA. Nu Anton, er du fornøjd med dig selv?

ANTON (svarer ikke).

FRU LAVINIA. Siden du tier, gaar jeg ud fra, at du ikke samtykker. Jeg er ogsaa meget skamfuld paa dine vegne. Du kan gaa. (Celius i det samme ind. Ser spørgende, først paa gutten, saa paa sin kone.)

CELIUS. Har knegten været opsætsig.

FRU LAVINIA. Brug ialfald ikke det ordet. Nej, det var ingenting.

CELIUS. Jeg synes han ser saa skyldbevidst ud. Hvad er det du tygger paa, gut?

ANTON. Mad.

CELIUS. Skal du staa og mumse og tygge, naar din far snakker til dig?

ANTON (svælger).

CELIUS. Var du med blandt de unge banditterne, som holdt kattekoncert i trætopperne, da statsraadens tog skulde gaa?

ANTON. Nej, jeg kommer lige fra badehuset.

CELIUS. Lad mig kjende. Du lyver. Du er ganske tør i luggen. Det forekom mig til min beskjæmmelse, at jeg drog kjendsel paa den brune buxerumpen din.

FRU LAVINIA. Du er jo saa nærsynt, Celius.

ANTON. Det er vel andre end jeg som har spejderbuxer.

CELIUS. Det var en skandale. Det var ikke ørenslyd at faa. De overdøved lokomotivfløjterne. Jeg følte det som en stor lettelse, da toget endelig gik. (Til Anton.) Men sagen skal bli undersøgt. Gaa med dig, og læs lexerne dine. Det er sandt: spring først ud i haven og tag ned flaget. (Anton ud.)

CELIUS. Du er meningsløst svag for den gutten.

FRU LAVINIA. Saa hører jeg. Men han maa da faa lov at røre sig, stakkar.

CELIUS. Hvad er det for snak. Han kan da vel røre sig uden at gjøre ugagn eller yppe slagsmaal. Jeg har selv været gut.

FRU LAVINIA. Har du virkelig, Celius? Jeg trodde egentlig aldrig dere ledende mænd havde været gutter. (Ler.)

CELIUS. Det er en absurd idé. Hvad er det du ler af?

FRU LAVINIA. Jeg kan vanskelig tænke mig dig som leder af et ordentlig slagsmaal.

CELIUS. Nej gudbevaremigvel. Skal det ogsaa være en forklejnelse?

FRU LAVINIA. Opgjørene skedde vel i parlamentariske former i dine guttedage.

CELIUS. Du er fremdeles spøgefuld. Du behaged at spøge med vor gjest ogsaa.

FRU LAVINIA. Jeg underholdt ham saa godt jeg kunde. Det gik forresten lidt traatt.

CELIUS. Barkeland sætter ikke pris paa spøg. Den var ogsaa højst paafaldende. Han var her i en alvorlig mission.

FRU LAVINIA. Ja han skulde jo støtte de vaklende. Men herregud, mens manden spiste, behøvde han da ikke at støtte de vaklende.

CELIUS. Frokosten var i flere henseender et taktisk fejlgreb. Der sad f. ex. Fingalsen og rørte ikke sit vinglas. Det burde vi betænkt.

FRU LAVINIA. Haha. Ja vil du tro, han spytted ud en mundfuld kaviar i sit lommetørklæ. Regner du det for en streg i din politiske regning?

CELIUS. Fingalsen har magt. Det har vi faat føle i bystyret. Og det er og blir et taktisk misgreb, at vi i en tør by trakterer med rødvin til frokost.

FRU LAVINIA. Men hædersgjesten drak da vin.

CELIUS. I festiviteten forlangte han bringebærsaft. Forøvrig drikker en statsraad vin, saalænge der ikke er statsforbud. Han gjør det saa-at-si i kraft af den bestaaende orden. Men ideelt set er Barkeland tør. Og han var ikke fornøjd.

FRU LAVINIA. Hvoraf slutter du det?

CELIUS. Af tre ting: for det første pirked han sig i tænderne, hvilket vi i stortinget opfatter som et ubedragelig kjendetegn paa, at han er i daarlig lune. For det andet sad han næsten i et kvarter før opbruddet med uret i haanden.

FRU LAVINIA. Ja, men det gjør han jo ved historiske anledninger.

CELIUS. Og for det tredje gled han i samtalens løb ud af landsmaalet.

FRU LAVINIA. Tænk, jeg syntes han holdt sig lige lodden i munden hele tiden.

ANTON (ind med en bog). Mama, vil du hjælpe mig med gloserne?

CELIUS. Kan du ikke hjælpe dig selv, gut? Er det fransk?

ANTON. Nej, det er landsmaal. Det er saa vrient.

CELIUS. For no snak. Der har vi følgerne af den unationale agitation, som drives helt ned blandt skoleungdommen — og alt vrængeriet og taabeligheden i hjemmene. Skjønner du ikke norsk, din lømmel? Hvaha.

ANTON. Jeg skjønner norsk.

CELIUS. Ja, hvad er det saa du vil? Gaa op og læs lexerne dine.

ANTON. Det er bare nogen gloser —

CELIUS. Det heder ikke gloser, naar du snakker om dit eget sprog. Her faar vore børn adgang til at lære sit fædrene sprog purt og rent, og saa kommer de og knyr.

FRU LAVINIA. Det er enda godt du ikke kalder det modersmaal. Vis mig de gloserne du, gutten min.

CELIUS. Ja, støt ham bare i dovenskaben.

FRU LAVINIA (med bogen). Jeg maa bekjende, at heller ikke jeg forstaar et muk af det hele. Og jeg som netop har siddet tilbords med Barkeland.

CELIUS. Det skal du gjerne faa mig til at tro. Det er dit sindelag vi ser frugterne af. (Til Anton.) Læs op det du ikke skjønner.

ANTON (fra bladet). No det lagar seg — og bragar liv — i tjodskaps streng.

CELIUS. Højt og tydelig.

ANTON (læser om igjen).

CELIUS. Du udtaler det præcis som kileskrift. Ræk mig bogen. (Ser paa skriftstykket. Pudser lorgnetten og gransker det paany.)

FRU LAVINIA. Jeg er spændt paa tydningen.

CELIUS. Det er poesi. (Til Anton.) Du skjønner da vel for fan, at dette er poesi. Hvaha.

FRU LAVINIA. Ja, men oversæt. Oversæt.

CELIUS. Gutten har jo ingen fornemmelse af, at det er vakkert. Pompøst. (Smækker bogen igjen og slænger den til Anton.) Hvad staar du og venter paa? Pak dig ud. (Anton ud.)

CELIUS. Der kan du se.

FRU LAVINIA. Ja, jeg kan se. Og det kan gutten ogsaa.

CELIUS. At en ikke engang i sit hjem skal være forskaanet for modstand og fortrædeligheder. Som om jeg ikke havde nok af det i det offentlige liv?

FRU LAVINIA. Hvad er det egentlig du beklager dig over? Er det over din kone eller over dine to vellykkede børn? Du bør forklare dig nærmere.

CELIUS. Det jeg arbejder for, det jeg holder for mine livssager, skulde da vel først og fremst her i mit hjem møde interesse og forstaaelse. Men fraregnet Pauline —

FRU LAVINIA. Du glemmer at det ogsaa har været en af dine livssager at trække os kvinder ind i det offentlige liv. Jeg har aldrig indset nytten ved det, jeg har ganske andre anskuelser, men jeg maa da faa lov at hævde dem? Kom endelig ikke i strid med dine egne principer.

CELIUS. Jeg kan ikke opfatte min egen kone som min politiske modstander.

FRU LAVINIA. Tænk dig engang ind i den situation, at jeg stilled mig til valg.

CELIUS. Det vilde være naturstridig. Din plads er i hjemmet.

FRU LAVINIA. Det var dine gamle modstanderes mest forhaanede argument.

CELIUS. Det blir ialfald ikke tale om nogen kvindelig repræsentant fra denne byen i min levetid. I principet har jeg selvfølgelig minst af alle noget imod det, men kravet vil ikke melde sig i en overskuelig fremtid.

FRU LAVINIA. Jeg trodde frøken Sperling var udset til varamand.

CELIUS. Det var paa tale. Og det vilde unægtelig tat sig godt ud. Men frøken Sperling faar resignere. Vi maa række en haand til de troende. Det blir Fingalsen.

FRU LAVINIA. Fingalsen og atter Fingalsen. Men hvordan skal jeg forstaa det? Du har da bestandig været imod det sneversyn og den anmassende aandsfattigdom hos de menneskene. Du har da bestandig efter fattig lejlighed været et verdens barn.

CELIUS. I politiken, min ven, er det desværre ikke den snorrette linje som fører til maalet.

FRU LAVINIA. Men du kan da ikke svigte din overbevisning for at bli valgt?

CELIUS. Jeg svigter ikke min overbevisning. Hvem har sagt noget sligt sludder? Jeg bare, om du vil, opsætter min overbevisning. Jeg lar min overbevisning træde lidt i baggrunden, indtil der atter blir brug for den.

FRU LAVINIA. Du snakker prisværdig aabent. Har Fingalsen og de troende greje paa, at det er dit standpunkt?

CELIUS. Fingalsen er — ja lad mig ikke bruge et odiøst udtryk som fanatiker. Men han lever ialfald i en snever idékreds. Med ham nytter det ikke

at diskutere den politiske taktik. Desto uheldigere er det, at vi begik den fejl ved frokosten.

FRU LAVINIA. Hvorfor bad du ham da?

CELIUS. Han var ikke til at undgaa. Men desuden er der en ting til, og det er dig.

FRU LAVINIA. Mig?

CELIUS. Ja, det er dig, Lavinia. De lag af befolkningen, som har Fingalsen til tillidsmand — de troende altsaa, de tror ikke paa vor demokratiske oprigtighed. De er skeptiske. For dem er og blir vi overklasse. Og det skulde ikke du understrege.

FRU LAVINIA. Hvad er det du mener?

CELIUS. Jeg behøver ikke at gaa længer end til den kjolen, du har paa dig. Den slutter glat og trangt om dine former. Den virker udfordrende.

FRU LAVINIA. Den har da vel aldrig udfordret Fingalsens slette lidenskaber?

CELIUS. Jeg vil minde dig om, at du har en voxen datter.

FRU LAVINIA. Forhaabentlig behøver ingen af os at klæ sig i sæk og aske for at faa dig valgt.

CELIUS. Det er vor demokratiske pligt at mildne og udjevne klasseforskjellen. Og den pligten paalægger ogsaa dig visse ofre.

FRU LAVINIA. Jeg synes det er stort offer nok at sidde tilbords med en kavaler som Fingalsen. Jeg spurte til og med efter hans kone.

CELIUS. Fingalsen er enkemand.

FRU LAVINIA. Naaja. Frøken Sperling har ialfald et oprigtig demokratisk sindelag. Og hun er da slet og ret nok.

CELIUS. Du kan ikke taale hende. Hun er i mine øjne er meget fremragende kvinde.

FRU LAVINIA. Det er hun i mine ikke mindre. Ser du de graa silkevanterne — nej der paa stolen ved pianoet. De betyr at hun kommer igjen. Hun har lagt dem fra sig i tankeløshed eller begejstring.

CELIUS (ser paa sit ur). Jeg skal forresten i et møde.

PIGEN (ind). Telefon til fruen.

FRU LAVINIA. Hvem er det nu da?

PIGEN. Ved'ke. Det var en herrestemme.

FRU LAVINIA. Hejsan. (Hun følger efter pigen ind i spisestuen. Celius vil benytte anledningen og gaa, men løber lige mod frøken Augusta Sperling i havedøren.)

CELIUS. Nej er det Dem, frøken Sperling. Jeg stod just paa farten. Kom ind. Kom ind.

AUGUSTA. Jeg kommer bare for at hente vanterne mine. (Ser sig om i stuen, tar begge hans hænder.) Jeg maatte hid og takke Dem for atter en dag — atter en dejlig dag.

CELIUS. Ja det var hyggelig, ikke sandt? Men jeg er lidt ængstelig for Barkeland. Han var ikke rigtig i sit es.

AUGUSTA. Barkeland er ikke anderledes, forsikrer jeg Dem. Paa bunden er han saa elskelig, men hvor han kan være ru paa overflaten. Han har en idyl i sig, men den er ligesom overgrodd. Han er saa var, saa var. Aa, om Barkeland engang vilde aabne sin egentlige natur.

CELIUS. De ser altid tversigjennem til det menskelige, frøken Sperling. Det er det store ved Dem.

AUGUSTA. Det er vist det barnlige jeg ser ved mændene. Ved dere store højtidelige mænd. Det som trænger hjælp og ømhed. Men det er kanske en svaghed hos mig?

CELIUS. De ejer et fond af idealisme, og det er ingen svaghed. Tvertimod. Og vi som bærer dagens byrde i det offentlige liv, trænger ogsaa lidt paaskjønnelse engang imellem.

AUGUSTA. Og ømhed, Celius.

CELIUS. Jeg ved, at der ikke egentlig er noget begejstrende ved min personlighed.

AUGUSTA. Nej, men kjære Celius —

CELIUS. Forstaa mig ret: jeg mener for den store hob.

AUGUSTA. Det skulde da være, at en kæmner mellem skatteyderne — —

CELIUS. Men jeg tror jeg er den eneste, om jeg saa maa si, fødte politiker i denne by.

AUGUSTA. En af de faa i landet, kjære Celius. I samtiden.

CELIUS. Mange vilde si, at De overvurderer mig, som det kan hænde vaabenbrødre imellem — ja jeg mener ikke, at jeg nogengang skulde komme til at overvurdere Dem, kjære frøken Sperling. Jeg er lykkelig ved bare tilnærmelsesvis at skatte Dem for, hvad De har udrettet og hvad De er i Dem selv og for mig først og fremst. Kort sagt: det er mulig, at De ikke overvurderer mig. Lad det staa hen. Det kan hænde, at jeg er en af de faa fødte politikere i samtiden. Men hvad saa?

AUGUSTA (uvis). Ja . . ja hvad saa — —?

CELIUS. Ja, hvad saa, frøken Sperling? (Pause.) Var det formeget forlangt, at byen gav et synlig udtryk for sin paaskjønnelse?

AUGUSTA (lettet). Nej, det ved Gud. Men det er da sikkert ogsaa paa tale.

CELIUS. Har De noget bestemt at holde Dem til? Har sagen været drøftet?

AUGUSTA. Nej — ja det vil si: bare rent foreløbig.

CELIUS. Der ligger jo et slags vink i det samtræffet af dage.

AUGUSTA (tier uforstaaende).

CELIUS (utaalmodig). Har De glemt, at valgdagen falder paa min fødselsdag, frøken Sperling?

AUGUSTA. Ja hvor har jeg mine tanker henne? Den femtende september. Det er alt iovermorgen. Saa blir borgergaven først og fremst et godt valg.

CELIUS. Det vilde være en taktisk fejl at opsætte alt til over valget. Da er det hele jo afgjort, og den moralske virkning paa gemytterne vilde bli virkningsløs . . ja forstaa mig ret . . den opstemmende appel i en umiddelbar hyldning vilde ikke komme valget tilgode.

AUGUSTA. Der kan De se hvor kort vi andre tænker. I dette har De jo indlysende ret.

CELIUS. Nu kjender De mig saa godt, frøken Sperling . . . De er kanske det eneste menneske, som kjender mig saa tilbunds, at De ikke opfatter dette som nogen personlig forfængelighed.

AUGUSTA. Kjære Celius, behøver jeg at forsikre —?

CELIUS. Nej nej. Det hele er for mig bare et taktisk spørsmaal. Arrangementet overlader jeg helt og holdent til Dem og mine andre gode venner. Det vigtigste er, at det føjer sig saa-at-si af sig selv og faar et præg af ligefrem, uskrømtet hjertelighed.

AUGUSTA. Gik det an, at vi indleded dagen med koralmusik fra kirketaarnet?

CELIUS. De sir noget. Men mon det ikke vilde støde enkelte? Og desuden staar pastor Feltman mig saa fjernt. Nej — alt vel overvejet, sløjfer vi koralerne. Men et digt derimod i «Fremtidsvennen» foruden Øjvind Holts artikel.

AUGUSTA. Ja, et digt. Det fik bli af Sommerblom. For han har virkelig en aare.

CELIUS. Han har en festlig aare, men den fik selvfølgelig rinde anonymt. Han er ikke det heldigste nummer i det borgerlige liv. Men han kan an-

slaa stemningen. Ja, dette høres jo formelig ud, som om jeg bestiller udmerkelser for mig selv. Det er en absurd tanke. Og saa som det vilde ligne mig. Hvaha . .

AUGUSTA (i samme tone). Ja akkurat.

CELIUS. Ja ikke sandt. (De ler begge hjertelig.)

FRU LAVINIA. Her er det muntert. Goddag igjen, frøken Sperling. Jeg kan hilse Dem fra Deres fætter. Jeg kommer netop fra en telefonsamtale med ham.

AUGUSTA. De *skal* vist ikke hilse mig, fru Celius.

CELIUS. Hvad kan egentlig du og doktor Onsø ha at telefonere om?

FRU LAVINIA. Vi er meningsfæller ligesom frøken Sperling og du.

CELIUS. Meningsfælle af en mand som aldrig har ejd en alvorlig Mening.

FRU LAVINIA. Desto bedre gaar vi i takt. Han ringte forresten op for at høre om du var hjemme.

AUGUSTA. Han vilde da vel ikke hid i frokosten?

FRU LAVINIA. Det vilde moret ham at træffe Barkeland, sa han.

CELIUS. Jeg indbyder ikke en mand, for hvem intet er hellig.

FRU LAVINIA. Det sa jeg ogsaa til ham. Jeg sa, jeg antog du var bange for hans sarkasmer.

CELIUS. Jeg er ikke bange for ham eller nogen. Men jeg vælger selv mine gjester.

FRU LAVINIA. Ja jeg vilde ikke valgt Fingalsen.

CELIUS. Jeg har ingenting at tale med doktor Onsø om. Han er mig et usympatisk menneske, det har jeg aldrig lagt skjul paa og agter heller ikke at gjøre det. Man kan respektere ærlige og overbeviste modstandere —

FRU LAVINIA. Du tar fejl. Onsø opfatter sig ikke som din modstander.

CELIUS (hører ikke). — men disse saakaldte aands-aristokrater med deres falske overlegenhed, deres gjøn og billige vid, dem foragter jeg.

AUGUSTA. De har heller ingen indflydelse, gudske-lov.

CELIUS. Nej, ialfald ikke i Stortinget. Det har De ret i, frøken Sperling, og det gjør Dem dobbelt ære, at De bedømmer den mand frit og uhildet af slægtskabshensyn. (Det ringer.)

FRU LAVINIA. Kan du aldrig glemme, at han har kaldt dig triple sec? (Det banker.)

FRU LAVINIA. Kom ind, doktor.

PASTOR FELTMAN. Doktor. Ja hvis De tænker paa mig som sjælelæge, maa jeg takke for titelen. (Han hilser rundt.) Jeg bestemte mig til at gaa herindom i formiddag, for det saa saa festlig ud her. Men jeg blev opholdt paa kontoret, og nu ser jeg flaget er strøget.

CELIUS (lidt forlegen). Det var hejst til ære for statsraad Barkeland.

PASTOR FELTMAN. Det var højst paafaldende. Er han død?

AUGUSTA Nej, men pastor . . Han holdt jo foredrag i festiviteten i formiddag.

PASTOR FELTMAN. Det er meget mulig. Det har jeg ikke hørt noget om.

FRU LAVINIA. De lever i Deres egen verden, pastor Feltman.

PASTOR FELTMAN. Det gjør jeg nok ogsaa, og det er vistnok altfor mange ting i vor fælles verden jeg ikke har greje paa. Jeg er saa upraktisk. Saa paafaldende upraktisk.

CELIUS. Pastoren har sit embede, og det kræver sin mand.

PASTOR FELTMAN. Tal ikke om det. Det har bare været en fornøjelse. Man har kappes om at lette mig arbejdet. Det er gaat en stor flok fra mig til Fingalsen, især siden han har forenet sig med denne broder Solløs.

AUGUSTA. Er det ikke egentlig trist, at saamange falder fra?

PASTOR FELTMAN. Nej, hvor vil De hen, frøken? Det vilde være et tegn paa aandelig ligegyldighed, om alle lod sig nøje med min forkyndelse.

FRU LAVINIA. Med al Deres beskedenhed sætter De heller ikke os, Deres trofaste tilhørere, videre højt, hr. pastor.

PASTOR FELTMAN (ler med). Ja, se der forløb jeg mig. Det er højst paafaldende. Men jeg kom for at fortælle, at jeg kommer til at rejse. Jeg er udnævnt til fængselsprest i Kristiania.

AUGUSTA. Til fængselsprest. Gratulerer.

CELIUS. Jeg hørte om udnævnelsen af statsraad Barkeland. Ja. Jah!

FRU LAVINIA. Men jeg vidste ikke engang, at De søgte Dem bort.

PASTOR FELTMAN. Har jeg glemt at fortælle det . . Jo paa mange opfordringer.

FRU LAVINIA. Fra Fingalsen formodentlig.

PASTOR FELTMAN. Ja, vist ogsaa fra Fingalsen. Han vil ha en prest af sin egen aandsretning.

FRU LAVINIA (til Celius). Og du har vel benyttet din indflydelse hos regjeringen?

CELIUS (undvigende). Det faar være som det vil med den religiøse splittelse, saasandt vi bare har et sterkt ledende fremskridtsparti. Og ingen kan

nægte, at de pietistiske retninger er udpræget demokratiske.

PASTOR FELTMAN. Det er de vist. Men det er uvæsentlig.

CELIUS. Kalder De det uvæsentlig?

PASTOR FELTMAN. Ja. Det vedkommer ikke sagen. Jeg kalder det ogsaa uvæsentlig om prædikanten er lys eller mørk. Ikke sandt, frue?

FRU LAVINIA. Jo, hvis han ellers er en indtagende mand.

PASTOR FELTMAN (ler med). Og demokratisk eller ikke-demokratisk, det er en bestemmelse, som ikke berører det religiøse.

CELIUS. Nu har jeg hørt det ogsaa. Men selve kristendommen er da demokratisk, mand.

PASTOR FELTMAN. Nej, ligesaalidt som den er blond eller brunet. Jeg henvender mig ikke til Demos, naar jeg vil tale til menneskenes sjæle. (Stille begejstret.) Jeg henvender mig til konger. Konger i landflygtighed.

AUGUSTA. Herefter blir det vel til kongerne paa tugthuset.

CELIUS. Jeg begriber ikke et kvæk.

FRU LAVINIA. Nej, det er rimelig.

PASTOR FELTMAN (samtidig). Det er højst paafaldende. Se nu havde jeg forleden besøg paa kontoret af broder Solløs. Han er vistnok paa sin maade et godt og oprigtig menneske. Men han behandled mig meget ukjærlig. Han examinerte mig i børnelærdom og opfordred mig ikke desto mindre truende til det jeg vil kalde kjætteri. Han forlangte at jeg ved nadveren skal bruge bringebærsaft og vand.

CELIUS. Ja, det gjorde vel samme tjenesten. Og om nu demokratiet stilled et sligt krav til presterne?

PASTOR FELTMAN. Jeg ved ikke om Solløs repræsenterer demokratiet i dette stykke. Men jeg sa, at om hans underkastelse som afholdsmand kom i konflikt med hans frihed som kristen, fik han selv vælge.

FRU LAVINIA. Og hvad svarte han paa det?

PASTOR FELTMAN. Han udtalte, at der fandtes kar til ære og andre til vanære. Er det ikke højst —

FRU LAVINIA. Nej, kjære pastor, det er ikke det minste paafaldende. Men derimod er det paafaldende, at min mand kan trives i saa daarlig politisk selskab.

CELIUS. I politiken vælger man ikke sit selskab.

FRU LAVINIA. Men det skulde man gjøre. For at undgaa urenslighed.

AUGUSTA. Saa kunde ingenting bli gjennemført. Man behøver vel ikke at ha de samme idealer for at kunne enes om de samme praktiske reformer.

CELIUS. Meget rigtig, frøken Sperling. Der udtrykte De netop min tanke.

FRU LAVINIA. Aa — er du først i selskab med slige kanutter som Fingalsen og Solløs, saa skyller du nok ogsaa ned baade bringebærsaften og de andre idealerne.

PASTOR FELTMAN. Jeg følger desværre ikke med og er et rent barn i politik, men saavidt jeg har forstaat, kjære frue, saa har dog Deres mand stor fortjeneste af kvindernes frigjørelse. Og nu naar kvinderne har adgang til det offentlige liv —

AUGUSTA. — hvilket formodentlig ikke passer i pastorens og Pauli kram — —

PASTOR FELTMAN. — saa har de jo en stor opgave netop i den retning fruen antydede. Kvinderne har friskere instinkter, de slaar kraftigere ud i mishag, de er dristigere og varmere, naar noget be-

gejstrer dem, og for hver gang de har uret, har de tusen gange ret.

AUGUSTA. Jeg noterer pastorens ulægelige brud med Paulus.

PASTOR FELTMAN. Ja . . hvor vilde jeg egentlig hen. Jo — hvorfor stiller ikke De Dem til valg, frue?

FRU LAVINIA. Jeg. Aa pastor, De er ubetalelig.

CELIUS. Pastoren har ret. Han er et barn i politik.

PASTOR FELTMAN. Men hvad skulde der være ivejen! Paa Deres verk, hr. Celius, maatte det jo sætte kronen, om Deres frue blev valgt.

CELIUS (tørt). Synes De det?

PASTOR FELTMAN. Ja, for det er da for de virkelige, nulevende, bestaaende kvinder De har arbejdet.

CELIUS. Kvinderne. Hm. Der er kvinder og kvinder.

AUGUSTA. Var pastoren gift, vilde han formodentlig puffe sin kone op paa prækestolen. Det vilde ogsaa være at sætte kronen paa verket.

PASTOR FELTMAN. Mit embede er mig personlig betrod, saa det blir en anden sag. En stortingsmand kan heller ikke vilkaarlig sende en stedfortræder. Men før valget staar jo alle frit.

CELIUS. Et ord i alvor, pastor Feltman. Er det som talsmand for nogen bestemt gruppe De nu lige før valget kommer med denne forbausende henstilling?

AUGUSTA. Dette ubegribelig naive forslag?

CELIUS. Eller er det helt paa egne vegne?

AUGUSTA. For egen regning og risiko?

PASTOR FELTMAN (betuttet). Kjære, jeg staar jo udenfor alle partigrupper, det er bare som beundrer af fruen at jeg udkaster — —

AUGUSTA. Som beundrer af fruen — naa!

FRU LAVINIA. De behøver vist ikke at gjenta hvert ord, frøken Sperling.

PASTOR FELTMAN (mere og mere forvirret). Jeg forsikrer Dem, det var ganske uskyldig ment. Og jeg har desuden hørt fra flere kanter, at man var misfornøjd med — ja dette har jeg vist ikke lov til at bringe videre.

CELIUS. Hvad var man misfornøjd med?

AUGUSTA. Ja, jeg maa ogsaa spørge, hvem var man misfornøjd med?

PASTOR FELTMAN (desperat). Med Celius.

CELIUS. Med mig?

AUGUSTA (himmelfalden). Med Celius!

PASTOR FELTMAN (reiser sig). Nej at jeg skulde komme med dette. Det er da højst — (Trykket pause.)

DOKTOR ONSØ (ind fra haven). Goddag, frue. Goddag, hr. Celius. Goddag, Feltman. Ej se, goddag, kusine.

FRU LAVINIA. De kommer forløsende, doktor.

ONSØ. Det er min metier. Har pastoren været uartig?

FRU LAVINIA. Jeg ved ikke hvad De vil kalde det. Han vil ha mig til stortingsmand.

ONSØ. Det var da endelig et fornuftig ord af kirken. Det vil jeg ogsaa — ja selvfølgelig saafremt vor prøvede og fortjente repræsentant endelig vil resignere — som det jo ogsaa forlyder.

CELIUS. Forlyder det, at jeg? Er folk blit gale i siste øjeblik?

AUGUSTA. Er det tilladt at spørge hvor du har dine forlydender fra?

ONSØ. Ja hvad ved jeg. Jo vent lidt. Jeg hørte at statsraad Barkelands mission her var mislykket. Celius var træt, hed det sig. Han trækker sig tilbage.

CELIUS. Dette er et komplot. Hvaha.

AUGUSTA. Et forargelig og skammelig komplot. Bare ikke vælgerne forvirres.

ONSØ (uskyldig). Men De trækker Dem altsaa tilbage?

CELIUS (ude af sig selv). Jeg trækker mig til helvede. Forstaar De mig nu?

PASTOREN (hopper paa stolen).

AUGUSTA (med et blik paa Feltman). Man har forhaabentlig lov til at udtrykke sin indignation.

ONSØ (konverserende). Der er forresten noget uryddig ved partistillingen her i byen. Saa der kan jo let opstaa misforstaaelse. Der har vi denne skomager Fingalsen. Han gebærder sig noksaa hemmelighedsfuldt. Gad vidst i hvilken valgskaal han til syvende og sist kaster — jeg aner ikke hvormange kilogram troende.

FRU LAVINIA. Fingalsen var her til politisk frokost idag.

ONSØ. Ja, saa har man det vel paa det rene.

CELIUS. Det var en taktisk nødvendighed. Forresten faar man begynde at ta hensyn til den omstændighed, at demokratiet mere og mere kommer bort fra den fri tanke.

ONSØ. Og henimod typerne Fingalsen og Solløs. Ja det har jeg observert.

CELIUS. Jeg skylder egentlig ikke Dem nogen redegjørelse for partiets kurs. De staar udenfor ligesom pastoren, om end af andre grunde. De er reaktionær af modsigelseslyst, og den slags mennesker maa ha noget at hakke paa, ellers vantrives de. Jeg har repræsentert denne by i tolv aar, i fire valgperioder, og jeg har deltat i politiken siden min første ungdom. Mine overbevisninger har i al denne tid gjennemgaat en udvikling som alt hvad der lever og gror, men i sin kjerne eller i sin — sin struktur er de de samme. Jeg tror paa demokratiet.

ONSØ. I Deres ungdom skal De ha trod paa friheden.

CELIUS. Det kommer ud paa ét. Jeg kjender ialfald ingen anden vej til friheden end gjennem demokratiet. Og fremskridtet lar sig ikke hefte af mennesker, som bare ønsker friheder for sig selv.

ONSØ. Nej, jeg har heller ikke tænkt at hefte fremskridtet. Det kommer nok herrerne selv til at sørge for. Tillader fruen, at jeg tar en cigaret?

FRU LAVINIA. Ja, lad mig ogsaa faa en. (Han tænder for hende.)

ONSØ (med etuiet). Kusine?

AUGUSTA. Nej tak.

FRU LAVINIA. Tobak virker saa forsonende.

ONSØ. Min kusine og jeg er himmelvidt fra fredspipen. Og det er kjedelig, for jeg husker igrunden ikke, hvad vi er uvenner om. Mon det ikke var et agrarisk spørsmaal?

AUGUSTA (tier).

ONSØ. Men dengang stortinget vedtog kvindestemmeretten, faldt der en sten fra mit hjerte.

PASTOR FELTMAN (som har siddet hensunken i tanker). Jovist, frøken Sperling har tusen gange ret. Hr. Celius udtrykte jo bare sin indignation.

FRU LAVINIA. Hvor steg egentlig De af, pastor Feltman?

PASTOR FELTMAN. Aa jeg. Jovist, jeg følger med. Der faldt en sten fra Deres hjerte, doktor? Det var højst paaf — — (Stanser forvirret).

ONSØ. Jo, for min kusine er ladt med samme sprængstof som suffragetterne. Og saa kom stortinget ganske stille og fjerned lunten.

AUGUSTA. Flab. (Pastor Feltman hopper paa stolen.)

ONSØ. Der kan De se, Celius. Heller ikke jeg er blind for Deres politiske fortjenester.

CELIUS. Tak, det er mig komplet ligegyldig, doktor Onsø.

AUGUSTA. De ser saa forfærdet ud, pastor Feltman. Er det fordi jeg sa flab, saa gjentar jeg det.

FRU LAVINIA. Men jeg ønsker ikke alle ord anvendt i mit hus.

CELIUS. Frøken Sperling modtar ingen korrexer i mit hus.

AUGUSTA. Jeg sætter min fætter ud af betragtning. Ham har jeg tilladt mig at karakterisere. Men maa jeg spørge, om det ikke er pastor Feltman som er den egentlige fredsforstyrrer?

PASTOR FELTMAN. Jeg? Men beste frøken —

FRU LAVINIA. Pastoren har ikke opladt sin mund paa aldrig saalænge.

AUGUSTA. Først kommer han og disker op med nogen latterlige rygter om, at folk er misfornøjd med Celius —

ONSØ. Er det mulig, pastor? Med Celius?

PASTOR FELTMAN. Jeg forsikrer, jeg kom ganske uskyldig —

AUGUSTA. Det var vel ogsaa ganske uskyldig, De latterliggjorde Solløs, som af kristne og respektable motiver ønsked en reform af altervinen. Det var fremdeles ganske uskyldig at De hidsed op doktoren til at overøse mig med uforskammetheder.

FRU LAVINIA. Nu, pastor, staar De fast ved, at kvinden har tusen gange ret?

PASTOR FELTMAN (ryster uforstaaende paa hodet). De maa ha fattet et nag til mig, frøken, som jeg ikke kan forklare mig. Hvis det er min skyld, ber jeg om tilgivelse.

AUGUSTA. Kom ikke med forblommede insinuationer.

ONSØ (plystrer og stirrer blankt ud i luften).

AUGUSTA (tilkaster ham et forbitret blik).

CELIUS. Jeg skulde forlængst været i et møde. Frøken Sperling, vi gaar samme vej. Ja, det er sandt. De kom jo for at tale med mig, doktor. Er det uopsættelig? Hvaha.

ONSØ (trækker et papir op af lommen). Nej kjære, det haster egentlig ikke. Det var forresten om De vilde sætte Deres navn paa denne liste for nogen kroner. Saa vi kunde faa Matilde Sommerblom ind til Kristiania engang under kyndig behandling af specialister.

CELIUS. Liste. Nej. Lister er mig meget imod. Men jeg gjør meget godt i stilhed.

ONSØ. Aa undskyld, saa er det jo rimelig, at jeg ikke ved det. (Putter listen i lommen.)

CELIUS. Farvel. (Ud med frøken Augusta. Pastoren blir siddende med sænket hode og begge hænder for øjnene. Fru Lavinia og doktor Onsø ser paa hverandre og smiler.)

ONSØ. Hvad skulde nu dette opgjøret bety, pastor Feltman?

PASTOR FELTMAN. Opgjør. Jeg forstaar ingenting Men jeg er højst — højst ulykkelig.

ONSØ. En dame som kusinen tar da ikke slig paa vej for ingenting. Tænk Dem vel om.

PASTOR FELTMAN. Mine tanker staar stille. (Ser spændt lyttende ud i luften.) De staar aldeles stille.

ONSØ. Har hun aldrig frid til Dem og faat nej?

PASTOR FELTMAN. Frid. En dame og en dame som frøken Sperling! Dette er en højst upassende spøg.

ONSØ. Javist er det saa. Men jeg mente bare, at De kanske hadde svaret nej i pur overilelse.

FRU LAVINIA. Hold nu op, doktor.

PASTOR FELTMAN (fremdeles grublende). Og naar jeg

ikke forstaar menneskene, saa er jeg jo igrunden overflødig.

FRU LAVINIA. Nej, hold nu op De ogsaa. Dette er ved gud ikke noget at ta tungt. De, pastor, forstaar akkurat hvad De har brug for at forstaa. (Sukker.) Gid De forstod lidt mere forresten. Men dermed basta. Kan De derimod si mig, hvad jeg skal stille op mod en slig umulighed som min mand, saa skal De ha tak.

PASTOR FELTMAN. Men kjære frue, Deres mand! Deres mand er da vist en betydelig politiker.

FRU LAVINIA. Ja, det er han vist. Og om ikke betydelig, saa ialfald politiker. Sent og tidlig. Søndag og hverdag. Højt og lavt. Men det er ikke det jeg beklager mig over. Det har jeg faat vænne mig til. Nej, det er ikke det. Men sagen er, at Celius er i bund og grund demoraliseret.

ONSØ. Det er han selvfølgelig. Men gjør det noget?

PASTOR FELTMAN. Kjære frue. Som hustru —

FRU LAVINIA (stanser ham med en blid men affærdigende gestus). De aner ikke, hvor enig jeg er med Dem og skriften. Og kommer det an paa at bøje sig, saa bøjer jeg mig gjerne for en mand, men ikke for en socialøkonomisk trætavle. Ja jeg ved, at det burde jeg betænkt for tyve aar siden. Men der indtræder af sig selv en periode i et sligt slægtskabsforhold som det mellem to gifte mennesker, da omsider vanen har, uf! ikke sløvet, men hærdet ens blik for hverandre, saa det er blit blankt og tørt. Da gjælder det, at magten og ledelsen selvsagt og uomstridt kommer i de rette hænder.

ONSØ. De er klar som krystal, kjære veninde.

FRU LAVINIA. Det haaber jeg. De husker altsaa, doktor Onsø, at jeg i formiddag lovte Dem, at De inden aften skal bli politiker? Det samme skal pastor Feltman. Vi tre som her sidder stifter en sammensværgelse.

ONSØ. Hvad gaar den ud paa?

FRU LAVINIA. At skaffe mig endel stemmer nu ved valget. Ikke mange. Bare hundrede eller saa. Det vil gi Celius noget at tænke paa.

ONSØ. Her har De mig. Jeg er alt politiker.

FRU LAVINIA. Og De, pastor Feltman.

PASTOR FELTMAN. Ja men kjære frue. Dette er højst paafaldende. Jeg ved ikke om —

ONSØ. Snak om en ting. Som vordende fængselsprest har De Deres fulde frihed. Vi agiterer.

PASTOR FELTMAN. Men en prest —

ONSØ. En doktor —

FRU LAVINIA. Og en kvinde.

ONSØ. Ja hvad mere behøves?

PASTOR FELTMAN. Jeg er ganske overrumplet.

ONSØ. Det er jeg ogsaa. Men plejer ikke sammensvorne gjerne at ha et tegn?

FRU LAVINIA. Vi kjender hverandre godt nok.

ONSØ. Ja, for ellers vilde jeg foreslaat en solsikke i knaphullet.

Tæppe.

TREDJE AKT.

Hos Celius. Kontoret.

Celius frem og tilbage vippende en pen mellem fingrene. Hen til en reol med tykke bøger. Stortingstidende. Blader ivrig i en aargang, derpaa i den næste. Læner sig over skrivebordet og skriver staaende nogen linjer. Trykker paa ringeknappen. Skriver atter. Pigen ind.

CELIUS. Er min kone naturligvis ikke hjemme?

PIGEN. Fruen gik ud for en time siden.

CELIUS. Bring mig et glas, et glas saft og vand. Vil De det? **(Idet pigen gaar.)** Og sig til kandidat Holt, at han kan komme ind. **(Han skriver igjen.)**

ØJVIND HOLT **(kommer ind. Blir staaende).** Ja her er jeg. **(Pigen ind med et glas paa en brikke. Celius nip per til glasset og fortsætter at skrive. Pigen ud.)**

CELIUS. Vær saa god og sæt Dem, Holt. **(Blir ved at skrive. Holt sætter sig.)**

CELIUS. De er en farlig mand.

HOLT. Er jeg?

CELIUS. Ja De er ung. Og det er godt og vel. Jeg har selv været ung og ustyrlig. Men magen til grønhed —

HOLT. Er det artiklen idag De sigter til?

CELIUS. Hvorfor, hvorfor, unge menneske, raadfører De Dem ikke med mig, før De begaar dumheder?

Jeg skulde gjerne gi tusen kroner for at den artiklen var uskreven eller ialfald utrykt.

HOLT. Det var for at støtte Dem, jeg skrev den.

CELIUS. Men kjære, begriber De da ikke, at den artiklen gjør ubodelig skade. Og nu dagen før valget.

HOLT. Jeg har god samvittighed. Det er et renslig valg jeg arbejder for. Det ved *De* best.

CELIUS. Ja gudbevare mig for mine venner. Sig mig bare én ting. Har min kone — hm — nogensomhelst andel i den artiklen?

HOLT (forundret). Deres frue! Nej, hr. Celius, mine artikler skriver jeg selv. Men Deres frue likte den og takked mig for den, og det vented jeg ogsaa i al beskedenhed De skuldc gjort.

CELIUS. Jeg kan ikke godt takke Dem for at De prøver at vippe mig ud af spillet. Men jeg skal undskylde det, jeg skal glemme det, saafremt De nu hjælper mig at reparere skaden saa godt det lar sig gjøre.

HOLT. Er det noget bestemt udtryk De finder uheldig?

CELIUS. Artiklen er en taktisk fejl. Et uhørt taktisk misgreb. Tonen i den maa jo skurre i ørene paa Fingalsen og hans venner. Forstaa mig ret: jeg er ikke glad i dem. Men puffer man dem fra sig, splitter man demokratiet (vrider hænderne) og nu — nu dagen før valget.

HOLT. Men hele Deres fortid som politiker! De kan ikke ta imod nogen haandsrækning af Fingalsen.

CELIUS. Det er med stemmer som med penger, skal jeg si Dem. De lugter ikke. Jeg er da vel endelig den samme mand, hvem der stemmer paa mig eller ikke stemmer paa mig?

HOLT. Nej. Det kan De ikke mene. Det maa De ikke mene.

CELIUS. Jeg tror De har en skrue løs. Som repræsentant for byen har jeg ikke ansvar for alle mine vælgeres anskuelser. Det skulde ogsaa bare mangle.

HOLT. Nej, men som mand og borger skal De præsentere Dem selv. De skal staa i fuldt lys med alle Deres meninger, al Deres vilje, og gjør De det, faar De ikke Fingalsen og Solløs og hele det krapylet med Dem.

CELIUS. Men saa blir jeg siddende hjemme. Hvaha. Saa blir jeg siddende.

HOLT. Det tror jeg ikke. Men om saa var —

CELIUS. Om saa var, hvad saa? Hvad er det De mener?

HOLT. Ja, saa var vel ikke det den værste ulykken. Det vilde være et tab for byen, men De kom vel igjen.

CELIUS. De snakker som De har vet til. Atter en dag er et valgsprog for dilettanter og amatører. Tas mandatet fra mig, er jeg bare en klokke som staar. Begriber De det? en klokke som staar. Si mig ikke imod. Jeg vil bli valgt.

HOLT. Jeg sir Dem ikke imod.

CELIUS. Og her, se dette her — (samler papirerne paa skrivebordet) — dette skal De udstyre redaktionelt. Og De skal si, at den artiklen idag var indsendt, og at redaktionen tog den for at gi meningerne frit spillerum. Vælg selv ordene.

HOLT. Det vil jeg ikke.

CELIUS. Hvaha.

HOLT. Jeg hverken kan eller vil.

CELIUS. Er det Dem som ejer «Fremtidsvennen»?

HOLT. Jeg er redaktør. Og jeg tar Deres artikel ind, men uden kommentar og med Deres navn under.

CELIUS (behersket). Skal vi være enige om begge to at ikke sætte noget paa spidsen. De er redaktør, det er sandt. Og De har ret til at vide, hvad De tar ind. Vil De ikke løbe gjennem inseratet. (Det banker.)

CELIUS. Kom ind. (Til Holt.) De kan gaa ind i dagligstuen saa længe, saa har De fred til at tænke. (Fingalsen ind. Holt ud den anden dør.)

FINGALSEN. Jeg havde saa smaat haabet at træffe Dem alene.

CELIUS. Bryd Dem ikke om Holt. Han blir derinde til vi har brug for ham. Jeg har en høne at plukke med ham.

FINGALSEN. Det er nok en stor begavelse.

CELIUS. Bevares, det er en flink ung mand. Men De og jeg ligger ikke paa knæ for begavelsen, Fingalsen.

FINGALSEN. Jeg mødte en mand paa vejen hid, som kaldte den mesterlig den artiklen idag i «Fremtidsvennen». Og han forstaar sig nok paa det. Det var doktor Onsø.

CELIUS. Ja Onsø synes rimeligvis den er god. Jeg trodde ellers ikke De og doktoren talte sammen.

FINGALSEN. Han sa det heller ikke til mig. Han stod og talte med adjunkt Paalsbo, da jeg kom forbi. Kan De begribe Dem paa Celius? sa han. Han er dumdristig. Han lar sin svigersøn tone flag nu dagen foran valget!

CELIUS. Sa han svigersøn? Hvaha. Svigersøn?

FINGALSEN. Saadan faldt ordene. Men jeg forstod jo ikke rigtig hvad han sigtede til.

CELIUS (driver nervøst et par slag op og ned paa gulvet). Jeg er forvisset om, at De tror mig paa mit ord, naar jeg erklærer, at jeg hverken direkte eller indirekte har nogetsomhelst ansvar for den artiklen vi taler om, og hvis fremkomst vi begge beklager.

FINGALSEN. Jeg beklager den ikke. Jeg har tvertimod havt baade fornøjelse og lærdom af den. Slige artikler er just som en slags troldspejl. En ser sig selv i dem med andres øjne.

CELIUS. Det er overlegent af Dem at ta et jyplingagtig overfald paa den maaden. Forresten skal jeg si Dem, at jeg netop har læst den gode kandidat Holt texten, og i morgennummeret faar De al den oprejsning, De kan ønske Dem.

FINGALSEN. Jeg er et fejlfuldt menneske. Jeg kræver nok ingen oprejsning. Det eneste jeg og mange med mig kunde ønske — men det er kanske et overspændt forlangende?

CELIUS. Og det var?

FINGALSEN. Det var lidt delagtighed i ledelsen, ja det forstaar sig bare lidt adgang til bladet nu og da.

CELIUS. Men saavidt jeg ved, er det ingen af dere som . . som egentlig kan skrive . . som plejer at skrive, mener jeg.

FINGALSEN. Vi har en meget brugbar pen i broder Solløs.

CELIUS. Nej, beste Dem, Fingalsen, da tror jeg ikke De rigtig tar i betragtning, hvad der maa kræves af en bladmand selv her i provinsen. Solløs. Hvaha. Solløs. Ja misforstaa mig endelig ikke. Han mener det godt, og det er en ildfuld mand, men har han egentlig anelse om at bogstavere et komma?

FINGALSEN. Herren vil oplyse ham om *det* som om alt andet.

CELIUS. Det er stridt forlangt. Ja hvad skal jeg si. Vi faar tænke paa det, Fingalsen.

FINGALSEN. Vi vilde gjerne ha det afgjort.

CELIUS. De ved jeg eier ikke bladet alene. Det er et aktieselskab, og skal der foretas nogen foran-

dring i redaktionen, er jeg nødt til at sammenkalde direktionen.

FINGALSEN. Men vi ved jo, hvor aktierne sidder.

CELIUS. Ja jeg lover Dem at tænke nøje over det og bringe sagen frem. Jeg lover Dem mere. Jeg skal anbefale — Solløs.

FINGALSEN. Kan jeg opfatte det som et tilsagn?

CELIUS. De har mit ord, hører De.

FINGALSEN. Saa sagen dermed er afgjort?

CELIUS. De er en vanskelig mand, Fingalsen.

FINGALSEN. Vi er alle fejlfulde mennesker. Vi kunde kanske faa sat det op skriftlig i eftermiddag. Det gjælder for os at binde Solløs til stedet.

CELIUS. Ja som De vil, siden De ikke stoler paa mit ord.

FINGALSEN. Jeg stoler nu især paa Herren jeg, Celius. Men saa var det en ting til, hvis De har tid til at høre paa mig.

CELIUS. Bevares vel. Her sidder vi jo for at snakke sammen.

FINGALSEN. Nu skal badet lukkes for iaar. Det har ikke netop været nogen glimrende sæsong som det kaldes.

CELIUS. Nej det har ikke. Vi gjorde et stort offer, da vi opgav udskjænkningen. Vi faar finde os i tilbagegangen.

FINGALSEN. Det kan nok hænde sig, det har været tjent paa satan der alligevel. Jeg har set lidt af hvert derborte, men jeg kan ha set fejl.

CELIUS. Sigter De til Sommerblom, og har De noget bestemt at holde Dem til, saa faar vi gi ham en kraftig advarsel.

FINGALSEN. Det vil neppe monne. Og selv om badet nu lukkes, saa sidder han igjen i festiviteten.

CELIUS. Ja den pladsen vil De vel ikke ta ifra ham?

FINGALSEN. Jeg vil bare ta fristelsen fra ham. Det er ikke godt at et menneske fristes .

CELIUS. Der sir De noget som mangt kunde indvendes mod. Vi kan nu engang ikke gjøre verden til en ufarlig tumleplads for umyndige. Den er fuld af fristelser og anstødsstene, hvordan vi saa indretter den.

FINGALSEN. Her er der ikke tale om verden, men om vor egen by.

CELIUS (utaalmodig). Ja, men en viss frihed faar vi indrømme folk her ogsaa, ellers roder de sig ind i et vildnis af smugsynder.

FINGALSEN. Jeg tar kanske fejl, men jeg trodde De af ganske hjerte var med os, da vi bestemte at stænge døren for satan.

CELIUS. Saa store ting gjør man ikke i et bystyre.

FINGALSEN. Enten jeg sir satan eller alkoholen kommer ut paa ét. De *var* med, Celius, men har De forandret mening, saa har ikke vi stort mere at snakke om.

CELIUS. Beste Fingalsen, forstaa mig ret. Jeg var og er med. Jeg anser folkeædrueligheden for en af demokratiets livssager — —

FINGALSEN. Ja saa maa vi ogsaa rydde op i det De kaldte vildnisset af smugsynder. Vi faar stanse haarvandstrafiken til Sommerblom.

CELIUS. Er det ikke en farlig beskyldning De udslynger der, Fingalsen?

FINGALSEN (trækker op en flaske af lommen). Jeg har skaffet mig en prøve.

CELIUS (ser modvillig paa flasken). Pour les cheveux . . det er vist en slags parfyme.

FINGALSEN. Kanske De vil smage? For sagens skyld.

CELIUS. Nej fy da. Ja, forholder det sig som De tror, saa kan vi ikke beholde Sommerblom. Det gjør mig ondt for manden. Han sidder der med den syge datteren.

FINGALSEN (stikker flasken til sig). Datteren behøvde ikke at være syg. Broder Solløs kan helbrede hende, men Sommerblom forhærder sig og vil ikke. Og pastor Feltman støtter ham, foruden doktoren naturligvis.

CELIUS. Ja nu har De faat Deres vilje med Feltman. De blir kvit ham . . Hvad vil De saa mere?

FINGALSEN. Det er bønnens magt som helbreder. Herren er sterk i de svage.

CELIUS. Jaja. Misforstaa mig ikke. Det kan meget vel tænkes, at et mirakel . . ja kortsagt et mirakel — —

FINGALSEN. Nu vil jo ikke vi i vor kreds være for hastige mod Sommerblom. Men det maa være slut med forargelsen. Han maa gaa til bekjendelse og love bedring. Og som tegn paa hans anger vil vi bare forlange den ene tingen af ham, at han lar broder Solløs kundgjøre Herrens herlighed ved at bede sammen med lille Matilde.

CELIUS. Har De foreslaat ham det?

FINGALSEN. Nej, det havde vi tænkt at be Dem om, Celius.

CELIUS. Hvaha. Mig. Er De ikke rigtig klok? Ja forstaa mig ret. Det er da en ting, som ikke angaar mig.

FINGALSEN. Jo netop Dem angaar det. De er formand i vergeraadet for forsømte børn.

CELIUS. Men Sommerbloms datter er ikke noget forsømt barn. Han holder hende jo som en liden syg prinsesse.

FINGALSEN. Det blir vergeraadets sag at afgjøre, hvem der skal kaldes forsømt. Og med det i bag-

haanden som De nu ved om Sommerblom, kan De øve et lemfældig, men tungt tryk paa ham.

CELIUS (reiser sig). Nej hør, nu driver De mig for vidt, min gode Fingalsen. Vi har sluttet et redelig valgforbund for at ikke demokratiet skal splitte sine stemmer. Og jeg har strakt mig — strakt mig, men her sir jeg stop. Jeg er ingen jesuit. Jeg er ingen sjælekrænker. Opgir demokratiet friheden, saa opgir det sig selv da.

FINGALSEN. Det der er slige ord som tar sig ud paa tryk det, og i taler. Jeg er ikke videre belæst jeg. Jeg holder mig til skriften, og friheden staar det ikke no om der og ikke demokrati heller. Det staar bare, at vi skal gjøre det som er behagelig for Herren. Og det har vi allesammen frihed nok til.

CELIUS (behersket). Vi kommer aldrig til at se ens paa dette. Jeg kan heller ikke indse, at det er nødvendig. Men én ting vil jeg si til Dem: havde ikke vi andre holdt de principer, De haaner, høit og i ære, vilde aldrig dere smaafolk kommet til magten. Misbrug den ikke, sir jeg. Misbrug den ikke.

FINGALSEN. Ja, saa har vi vel ikke mere at forhandle om, vi da. (Vil til at gaa.)

CELIUS. Hør her, Fingalsen. De mener ikke, at jeg er nogen urimelig mand?

FINGALSEN. Enhver er god for sig, og vi er alle fejlfulde mennesker.

CELIUS. Og til syvende og sist, i det store, kjæmper vi for den samme sag. Og da, mener jeg, faar vi lempe os lidt paa begge sider.

FINGALSEN. Det var ogsaa det jeg vilde sagt. Og for os i vor kreds er det ikke nogen ringe sag. Brødrene og søstrene stunder efter et under.

CELIUS. Men du store min. *Det* er da en ting for sig. Og valget er en ting for sig.

FINGALSEN. Ja det vil vise sig.

CELIUS. Men om jeg nu lover Dem at tale med Sommerblom. At forestille ham sagen.

FINGALSEN. Lemfældig og eftertrykkelig.

CELIUS. Ja i Guds — ja sir jeg. Med alt ønskelig eftertryk. Er vi saa enige?

FINGALSEN (rækker ham haanden). Saa sender jeg Sommerblom op.

CELIUS. Det haster vel ikke saa.

FINGALSEN. Han staar udenfor. Jeg sa, at De endelig maatte snakke med ham. Og han føjde sig og blev med. Han tøved noget om et digt.

CELIUS. Naaja, skal det saa være, saa lad ham komme.

FINGALSEN. Adjø, Celius. Saa haaber vi paa herren og et lykkelig valg.

CELIUS (stirrer paa døren, som lukker sig. og derefter paa sin haand, som har berørt Fingalsens. Gaar hen til skrivebordet og hælder saft og vand udover den og tørker den omhyggelig med sit lommetørklæ. Det banker).

CELIUS. Kom ind.

SOMMERBLOM (bukker).

CELIUS. Ja nu er der igjen klage over Dem, Sommerblom. De ved selv best hvad jeg sigter til. De kom jo hid i følge med klageren. (Sommerblom vil tale.) Nej, si ingenting til Deres forsvar. Saa længe der bare klages til mig, kan De enda være glad. Jeg er kæmner og ikke øvrighed. Men jeg sidder i bystyret — og kort og godt. Nu faar De den siste mindelige advarsel fra mig, men dermed er De ikke færdig med Fingalsen. Han er fast bestemt paa at faa Dem væk fra festiviteten, og saavidt jeg skjønner, har De bare ét middel til at undgaa katastrofen . . nej afbryd mig ikke. Dette er mig for ubehagelig, lad mig nu bli færdig med Dem.

De ved selv, at baade Deres kone og mange brave troende mennesker ønsker, at De skal la Solløs forsøge hvad bøn kan udrette for Deres syge datter. Hvad jeg tror eller ikke tror om en slig kur, kan være det samme. Det kan ogsaa være det samme, hvad De selv mener. De er vel ikke nogen autoritet. Bøj Dem, Sommerblom, først og fremst for Deres kone —

SOMMERBLOM. For Petræa. Aldrig.

CELIUS. — dernæst for opinionen. De har ingenting at tabe ved det. Tvertimod.

SOMMERBLOM. Jeg har min overbevisning, hr. Celius.

CELIUS. Det har jeg ogsaa. Men jeg er ikke halstarrig i smaating.

SOMMERBLOM. Ved *De*, hvorfor jeg ikke taaler den manden i mit hus? Ved *De*, hvad det vil si at ha en kone, som render paa opbyggelse? Ved *De*, hvad det vil si at ha et barn, som er en kjærere end alt?

CELIUS. Men netop derfor skal De ikke la noget uforsøkt. Det er Deres simple pligt at prøve alt. Vi mennesker ved igrunden ingenting. Lad os ikke hovmode os. Gjør det, Sommerblom. Prøv det bare en eneste gang.

SOMMERBLOM. Jeg skjønner ikke egentlig, hr. Celius, hvorfor De er saa opsat paa det?

CELIUS. Mig kan det være det samme. Men kan det være det samme for Dem, enten De mister Deres lille stilling eller ej? Eller for Matilde?

SOMMERBLOM. For Matilde gik jeg gjerne mellem ild og vand.

CELIUS. Ja der kan De se. De er en god far. Det har jeg bestandig sagt. Saa gudskelov, saa er vi enige. Nej nej, sig ikke noget mere. Jeg er saa optat. De forstaar selv . . en offentlig mand — (skyver ham lempelig ud.)

PAULINE (ind fra dagligstuen). Jeg maa forstyrre dig, papa.

CELIUS (i godt humør). Du forstyrrer mig slet ikke, Pauline. Slet ikke. Var det noget især?

PAULINE. Faar jeg lov at være med paa en liden sejltur?

CELIUS. Med hvem?

PAULINE. Med Holt vel.

CELIUS. Hvaha. Tænker Holt paa at sejle idag han? Vêd han ikke hvad det er for en dag imorgen?

PAULINE. Jo, det er din fødselsdag.

CELIUS. Det er min valgdag, og det er vigtigere.

HOLT (i døren). Jeg har avisen færdig, og Deres egen artikel kommer i spidsen, hvis De ikke betænker Dem og tar den tilbage.

CELIUS. *De* burde betænke Dem. Det er mageløst, at De vaager at vælte Dem i vejen for mig i siste øjeblik. Og hermed erklærer jeg kort og godt, at jeg ikke vil taale det.

PAULINE. Nej, men papa da.

CELIUS. Hvad er det du vil? Du vêd ikke engang, hvad sagen dreier sig om.

PAULINE. Jo, Øjvind har forklaret mig altsammen. Og han har da den soleklareste ret.

CELIUS. Øjvind! Er dere blit dus?

PAULINE. Kjære, har du ikke skjønt nogen ting? Jeg begriber, at jeg maa forsone dere.

HOLT. Det er et uheldig tidspunkt Pauline vælger, men netop nu vilde hun. Og kanske imorgen, saa vil hun ikke igjen.

CELIUS. Skal jeg forstaa dette saa, at dere to er forlovet. Hvaha.

PAULINE. Ja naturligvis, papa. Se da ikke saa lynslagen ud. Gratuler os og si no pent.

CELIUS (med møje). Jeg er trykkende taus.

FRU LAVINIA (kommer ind. Staar med hænderne i siden og ser fra den ene til den anden). Ja, du er nok det. Du ser ud som en figur i et voxkabinet.

CELIUS. Du er indviet i sammensvergelsen, Lavinia.

FRU LAVINIA. Nej, ikke i denne sammensvergelsen. De har ikke raadført sig med mig heller. Man *gjør* jo ikke det længer.

CELIUS (ser sig om, som om han savner noget. Drikker en slurk saft og vand). Jeg har bare én ting at si Dem, hr. Holt. De har hermed Deres opsigelse som redaktør — og nogen anden forbindelse mellem os har der ikke været og vil der ikke kunne bli.

HOLT. Tak, jeg er villig til at gaa.

PAULINE (kaster sig om halsen paa sin mor).

FRU LAVINIA. Ingen scener. Ingen taarer og ikkeno pjank. Her har jeg ordet.

HOLT. Efter det som passerte mellem Celius og mig —

FRU LAVINIA. Nej, ikke De heller. Her er det jeg som har ordet. Til dig, Pauline, vil jeg si, at jeg finder din opførsel barnagtig og tankeløs. Her kommer du vimsende ind til din far, som sidder til opover ørene i offentlig liv, og sir: Jeg er forlovet. Værs-'god og gratuler. Hvad er det for en manér? Er det et livsanliggende, du indvier dine forældre i, saa gjør det da med ærbødighed for dine egne følelser og din egen beslutning om du ikke har nogen ærbødighed for os. Og af Dem, Øjvind Holt, havde ogsaa baade min mand og jeg ventet noget andet. Som voxen og alvorlig mand faar De anholde hos os om vor datters haand og gjøre rede for Deres stilling og udsigter, før De kan vente, at vi skjænker Deres og Paulines forelskelse en alvorlig tanke.

HOLT. De har ret, frue.

CELIUS. Vel talt, Lavinia.

PAULINE. Men gud, mama, vi lever da ikke i vore besteforældres dage. Og papa, som i hele sit liv ikke har arbejdet for andet end kvindernes frigjørelse, han kan da umulig staa der og si vel talt.

FRU LAVINIA. Hold du tankerne samlet om dig selv og dine anliggender og bryd dig ikke om kvinderne og deres frigjørelse og alskens tant og tøv.

CELIUS. Der maa jeg protestere, Lavinia. Der maa jeg højlydt protestere.

FRU LAVINIA. Protestér i øst og vest.

Nej, barnet mit, bevar din sunde sans du ialfald. Forsøg du bare paa en ordentlig og retskaffen maade at holde, hvad du har lovet dig selv i dine beste stunder. Nogen anden frigjørelse kjender ikke jeg.

PAULINE. Jeg synes dette er forræderi, jeg. Især af papa. Jeg synes han fornægter hele sin fortid, jeg.

CELIUS. Naar det gjælder kvinden, har jeg intet at bebrejde mig. Naar ingen sunde længer er stængt for hende, saa tilkommer æren derfor ogsaa mig.

FRU LAVINIA (i lede og træthed). Aa — aa — aa.

PAULINE. Men saa maa *du* ialfald staa paa min side da, papa.

CELIUS. Jeg taler om kvinden. Ikke om dig. Jeg vil ha fred, sir jeg. Her staar jeg lige foran en afgjørelse af uoverskuelig rækkevidde, og saa kommer man og belemrer mig med forlovelser og ovenikjøbet med Holt, med Holt, som vil foreskrive mig regler for min politiske taktik, og som . . . som ligefrem gjør mytteri, hvaha.

HOLT. Jeg har sagt, at jeg er villig til at gaa. Og jeg kan lægge til, at jeg helst vil gaa. Men derfor opgir jeg ikke Pauline. Og naar jeg anholder om hendes haand, fru Celius, og skal redegjøre for min stilling, saa er jeg altsaa afsat redaktør.

CELIUS. Ja, der har alt meldt sig en anden.

HOLT. Tør jeg spørge, hvem blir min efterfølger?

FRU LAVINIA. Ja, det interesserer mig ogsaa.

CELIUS. Det kan være det samme foreløbig. Nej. Det behøver forresten ikke at skjules. Jeg er herre i mit eget blad. Det skal jeg vise dere. Det er Solløs.

HOLT. Broder Solløs!

FRU LAVINIA. So-ho-løs.

(Paalsbo og fru Maja. De forrige.)

FRU MAJA (foran Paalsbo ind). Jeg sir det netop til Paalsbo, og jeg gjentar det for Dem, Celius. Der maa ikke være tvil om vore standpunkter. *Det* maa være den uskrevne lov. Ingen kompromisser. Goddag, kjære Lavinia, du ser saa træt ud. Jeg tror forresten at Solløs er sanselig, men det er jo alle mænd mere eller mindre, og det er ialfald en stor ting af Dem, Celius, at De ikke alene hælder til spiritualismen, for det gjør saa mange søgende sjæle i vor tid, men at De resolut indtar et spiritualistisk standpunkt.

CELIUS (til Paalsbo). Vil De forklare, hvad Deres kone mener?

FRU MAJA. Det kan jeg gjøre sjel. Jo det er alt ude over byen, at De har paalagt Sommerblom at paalægge Solløs's hænder . . . eller at det er Fingalsen, som har paalagt Dem at paalægge Matilde at la sig paalægge . . ja kortsagt bedenat og haandspaalæggelser og tro. Det er som en ny morgenrøde. Jeg er ikke i tvil om, at det vil redde barnet, og selv om hun ikke blir frisk af det, hvilket vilde være et stort under det ogsaa, saa er det ialfald bedre at sidde lam i tro end at røre lemmerne i tvil. Si da noget, Paalsbo, og lad dig ikke aldeles overvælde af taushed.

PAALSBO (klukler). Ja jeg maa gratulere Celius. Det var sandelig et mesterlig kup. Imorgen kommer hele hjorden til at flokkes om Dem.

FRU LAVINIA. Vær ikke for sikker paa det, Paalsbo. Kanske nogen vil flokke sig om mig ogsaa?

PAALSBO. Jeg tænkte nu nærmest paa vælgerflokken.

FRU LAVINIA. Ja lad os se, om ikke nogen stemmer paa mig. Jeg stiller mig ialfald.

CELIUS. Er du blit gal?

FRU LAVINIA. Det vil vise sig. Jeg skal ialfald bevare fatningen.

CELIUS. Men dette er mytteri. Det er en sammensværgelse. Hvaha.

FRU LAVINIA. Ja vi er tre sammensvorne. Og imorgen er vi kanske tre hundrede.

FRU MAJA. Jeg er med, Lavinia. Dette er jo som en ny fanfare i luften. Er det ikke som du profeterer, Paalsbo? Naar kvinderne først aner sin magt og møder mandsterke frem — —

PAULINE. Men mama, du vil da ikke paa stortinget?

FRU LAVINIA. Jeg vil ialfald ikke sidde rolig og se paa at hvemsomhelst kommer der.

FRU MAJA. Kom, Paalsbo. Jeg maa ud i byen. Jeg maa gjennemgløde byen.

CELIUS. Vil De holde Dem i skindet, desperate kvindemenneske.

ANTON (stormer ind). Hurra — Solløs er rømt.

HOLT. Er gutungen forrykt.

ANTON (anpusten). Solløs er rømt med Petræa Sommerblom til det nye Jerusalem. (Alle staar maalløse.)

FRU MAJA. Var det ikke det som ante mig, at den mand var sanselig?

PAALSBO. Ja saa vil jeg ønske Dem et lykkelig valg imorgen, Celius.

Tæppe.

FJERDE AKT.

«Fremtidsvennen»s redaktionslokale.

Celius og frøken Augusta Sperling.

De er begge ledige. Celius driver fra vindu til vindu og ser ned paa gaden.

CELIUS. Dette er en utaalelig dag, og aldrig tar den ende. Kan da ikke de menneskene komme til et foreløbig resultat ialfald.

AUGUSTA. De vil ikke jeg skal gaa derhen, Celius?

CELIUS. Nej, bli her endelig. Gaa ikke fra mig.

AUGUSTA. Tak.

CELIUS. Vi har jo telefon. De maa da vel endelig varsle pressen. Og desuden lovte Paalsbo at holde mig underrettet.

AUGUSTA. Skal jeg ringe op og høre?

CELIUS. Nej nej. Jeg taaler ikke den lyden. Det er med mig som med de kunstnere, som aldrig kommer over lampefeberen. Saan er det naar jeg tar ordet i tinget, og saan er det hver valgdag. Og tænk da iaar. Iaar.

AUGUSTA. Ja, men iaar er der da *heller* ingen tvil om udfaldet.

CELIUS. Nej, det er det vel ikke. (I opfarende angst.) Hvaha? Nej det er der gudskelov ikke. Men denne store valgdeltagelsen gjør mig nervøs. Hvad skal den være til? Hvorfor pokker kan ikke folk holde

sig i skindet? Hvad skal kjærringerne fra Donkebek og Kleva afsted og stemme for? Og Onsø. La De merke til, at han tropped op i spidsen for alle pigerne fra ansjosfabriken? Han har faat dem med. Han har betalt dem for det. Han undser sig ikke for at øve valgtryk. Men vent. Vent. Jeg skal rense op.

AUGUSTA. De har ikke den fjerneste grund til ængstelse. Tvertimod, det er Deres egne manende ord, som bærer frugt. Det er en familjevalgdag vi oplever. Far og mor og ba — far og mor tar hverandre haand i haand og gaar afsted og stemmer. Og de ved nok hvem de stemmer paa. De har den store varmende fædrelandsfølelse.

CELIUS (spekulativt med næsen mellem to fingre). Mon fædrelandsfølelsen varmer ansjospigerne?

AUGUSTA (tillidsfuldt). Aa de har sværmeriske Gemytter. Det var jo derfor de trængte sig om den frygtelige broder Solløs. Jeg vil ikke tro, det var andet end naivt sværmeri.

CELIUS. Havde han bare ventet en dag, den banditen. For i manges øjne staar jeg idag kompromittert. Jeg har beskyttet ham. Har jeg ikke beskyttet ham?

AUGUSTA. Nej aldeles ikke. Det er der ingen udenfor Deres familje som vaager at si.

CELIUS (bittert). Min familje. Har jeg nogen familje længer? Nej, De har ret, kjære Augusta. Jeg har god samvittighed med hensyn til broder Solløs. Der falder ansvaret paa Fingalsen og hans venner. For mig var det en taktisk nødvendighed at stille mig forstaaende, og noget mere har jeg ikke gjort. Jeg har bare stillet mig forstaaende.

AUGUSTA. Og lydhør. Det ved Gud.

CELIUS. Ja lydhør og forstaaende. (Ophold.)

CELIUS. Var der ikke et rop fra gaden? Hørte ikke De — (hen og aabner vinduet) — et rop fra gaden?

Nej, ikke en lyd. Det er mistænkelig stilt. (Lukker vinduet.) Som foran en storm. La De merke til at pastor Feltman ogsaa var ude og afgav stemme? Det har aldrig hændt før.

AUGUSTA. Han gik vel i ørsken, som han plejer.

CELIUS. Men han stemmer paa mine kone. Han stemmer ubønhørlig paa min kone.

AUGUSTA. Ja, det tror jeg ogsaa. Men han er vist den eneste.

CELIUS. Selv én er formeget. Der skal det spredes udover land og strand: dernæst havde fru Celius en stemme. Hvad skal nationen tænke om mit familjeliv.

AUGUSTA. De er for nervøs i dette øjeblik, kjære ven.

CELIUS. Ja, jeg er det.

AUGUSTA. Og De glemmer den lange røde traad i Deres offentlige virke.

CELIUS. Hvilken traad?

AUGUSTA. De har frigjort kvinden som politisk individ. Men som politisk individ er hun ikke hustru eller mor eller datter. Hun er bare sig selv. Det sætter netop kronen paa Deres verk, at Deres hustru politisk er Deres modstander. Det indleder en ny æra.

CELIUS. Mener De det? En ny æra. Tak for at jeg har Dem idag, Augusta. (Rækker hende haanden.) Men sæt, at der var flere end Feltman. Ja der er jo flere. Hvor har vi tankerne vore henne? Der er jo Onsø . . Men Feltman, han har sikkert i al stilhed drevet husagitation. Ved De hvad jeg tror?

AUGUSTA. De hidser Dem op. De tror altfor meget. De ser spøgelser.

CELIUS. Jeg tror jeg har opdaget, at presten — ja hvad skal jeg si? — at han er indtat i min kone. Men han skal passe sig.

AUGUSTA (bittert forundret). Er De skinsyg, Celius?

CELIUS. Skinsyg? Jeg? Nej, Augusta.

AUGUSTA. Men selv om han var forelsket — og prester er trolig til alt — saa vilde han vel ikke netop ha hende til stortingsmand?

CELIUS. Jasaa? Ikke det? Hvaha. (Grunder.) Nej, alt vel overvejet, har De kanske ret. Jeg tænker ikke saa klart idag som jeg plejer. Jeg er lidt overanstrengt. Det røjner *paa,* et liv som mit.

AUGUSTA. Men naar denne dag er over, saa skal De hvile, Celius. Saa skal De love mig at hvile ud.

CELIUS (rejser sig, med et langt aandedrag). Jeg har ofte tænkt, kjære veninde, paa en gammel vismands ord. Hvad er det han heder? Nuja, jeg husker ikke netop, hvordan han udtrykker det, men hans mening er den: undvig højderne, lykken bor i dalene. Der er noget ved det ubemerkede liv som altid har draget mig.

AUGUSTA. Det kan jeg saa godt forstaa.

CELIUS. Men det er aldrig blit mig forundt. Om det er min natur og begavelse bare eller omstændighederne og skjæbnen, som har fordret det: jeg er bestandig blit tvunget ind i fremskudte stillinger i kommunen og landet. Og dog — dog, det kan jeg betro Dem — det kan fare gjennem mig, det hændte saa sent som idag: kast byrden, træd ind i skyggen og und dig hvile.

AUGUSTA. Det er en fristelse, De maa modstaa, kjære Celius.

CELIUS. Ja jeg er jo lidt vant til at stirre paa ansvarets strenge høje ansigt — — Men tro ikke, at det er fordi denne dag oprandt for mig som en skuffelse — jo modsig mig ikke. Det var smukt af Dem at tænke paa mig, kjære Augusta, og Deres blomster er mig dyrebare, men *De* var ogsaa den eneste.

AUGUSTA. Ja, det er ikke min skyld, Celius. Men alle syntes, at det var best at opsætte komplimentationen til valgudfaldet forelaa. Og iaften vil hele byen staa illuminert. En mægtig C af røde glødelamper vil i det afgjørende øjeblik sprute frem af festivitetsfacaden.

CELIUS. Jeg ejer ingen personlig forfængelighed, Augusta. Ellers vilde jeg ikke stanset Sommerblomst festdigt, for der var smukke ting i det.

AUGUSTA. Men der *var* det ene fortvilede ordet . .

CELIUS. Jeg husker ikke rigtig — jeg læste det saa flygtig. (Roter i papirer og aviser.) Ligger det ikke her etsteds? (De leter begge.)

AUGUSTA. Her er det.

CELIUS. Der var en viss patos i første strofe.

AUGUSTA (læser). Venner af fremtiden, fremad mod maalet, fjernt som i stjerneskrift endnu det staar.

CELIUS. De maa indrømme: det er pompøst.

AUGUSTA (læser). Bærende fanerne, svingende staalet, trygge i truende fylking vi gaar.

CELIUS. Det er poesi.

AUGUSTA (læser). Føreren taler, hør ordene rumler, fylkingen lytter betaget og mumler: Celius.

CELIUS (skjærende). Ja, er det ikke som selve sa — hvaha. Rumler. Rumler. Det ene ordet vilde slagtet mig. At ikke det asen kunde fundet paa et andet ord.

AUGUSTA. Der findes ikke noget andet, som rimer paa mumler.

CELIUS. Ja, saa fik han kassert det ogsaa. Mumler. Hvorfor mumler de? Det er næsten som at si, at de skumler. Men bare en slig ting viser, at vi maa ha et nyt sprog i landet. Et sprog uden tvetydigheder. (Telefonen kimer.)

AUGUSTA. Vil De?

CELIUS. Nej De. De. Men hold mig i haanden.

AUGUSTA (med mikrofonen). Ja, det er «Fremtidsvennen». Er det fra valglokalet? Saanaa. Fru Celius.

CELIUS. Hvad er det med fru Celius?

AUGUSTA (med mikrofonen). Jo jeg skal spørge. (Til Celius.) Fruen spør, om De kommer hjem til middag.

CELIUS. Hvaha . . Middag. (Griber mikrofonen og brøler.) Nej. (Ringer af. I det samme gaar døren op, og Paalsbo træder ind.)

CELIUS. Er De der, Paalsbo. Naa gudskelov, De ser saa rolig ud. Er de ikke færdig med optællingen endnu?

PAALSBO. De var saavidt begyndt. Og der er mange som har stemt denne gangen. Dobbelt saa mange som ellers, minst. Og folk blir værende der efterat de har stemt. Det formelig bobler i folkemassen. Den staar rent og pjutrer og koker.

CELIUS. Det er da ikke noget at være spændt paa. De er da ikke i tvil om et godt udfald. De er da ikke spændt, Paalsbo?

PAALSBO. Nej, jeg er ikke spændt. Derfor gik jeg ogsaa. Men Maja blev igjen. Ja hun ja. (Klukler.) Maja har en stor dag. Og det har vel *Deres* kone ogsaa?

AUGUSTA. Hvad er det De mener, Paalsbo?

CELIUS. Ja, hvad er det De mener?

PAALSBO. Det er damernes dag, mener jeg. Kvindemennesker i videre forstand. De er jo saa nye i det og buser paa med freidig mod. Ja omforladelse, frøken Sperling.

CELIUS. Kan De tænke Dem, at nogen stemmer paa min kone?

PAALSBO. Pastor Feltman saa farlig oprørsk ut. Og saa er det jo det leje, at Timansen . . . han har arbejderne i lommen og arbejderskerne ogsaa for den sags skyld. Og vel er han socialist, men dette med en kvinde som stortingsmand, det stikker baade ham og partifællerne i øjnene som noget extra radikalt. De skulde prøvd at vinde Timansen.

CELIUS. Jeg lefler ikke med socialisterne.

PAALSBO. Taktik, kjære Celius. Bare taktik, som De selv ynder at si. Fingalsen, skal jeg si Dem, og hele pietistslænget — de har skamfert sig ordentlig paa Solløs — ja den Solløs. (Klukler.)

AUGUSTA. Men De tror da ikke for alvor, Paalsbo, at fru Celius vil faa mere end nogen *vilde* stemmer.

CELIUS (ophidset til Paalsbo). Hvaha.

PAALSBO. Stemmer nogen paa hende, saa kan det være hips om haps enten de gjør det for spøg eller alvor.

CELIUS. Her er spøg ilde anbragt. Her er spøg værre end en daarlighed. Den er en forbrydelse.

PAALSBO. Det er et eiendommelig tilfælde. Mand og kone mod hverandre. Maja er rent ude af sig selv af begejstring. Hun paastaar, at dette er noget aldeles himmelraabende moderne. Ja saan er kvinderne.

AUGUSTA. De faar være saa venlig at ikke skjære alle over én kam.

PAALSBO. Omforladelse, frøken Sperling. De har ret. En kan aldrig si: saan er kvinderne, for saa er de netop ikke saan igjen. (Klukler.)

CELIUS (mistænksom). De ser ud som om De godter Dem, Paalsbo.

PAALSBO. Nej jeg. Bevaremigvel. Jeg synes det er trist, jeg. Jeg har oprigtig ondt af Dem, jeg. Og

saa, at det er fru Celius. Fru Lavinia Celius. Havde det enda bare været Maja.

CELIUS (irritert gestikulerende). De kan da ikke tænke Dem, at et eneste menneske med anstrøg af fornuft vilde gaa hen og stemme paa Deres kone?

PAALSBO (opbrusende). Hvorfor ikke det? Hvorfor skulde ikke hun være god nok?

CELIUS. Til stortingsmand!

PAALSBO. Til stortingsmand ja. (Højrøstet.) Tror De kanske ikke min kone har ligesaa my parlamentarisk takt som kona Deres?

CELIUS (sterkt). Det betviler jeg.

PAALSBO. Selv om Maja ikke er nogen høvdingskikkelse. For det er vel ikke bare det ydre det kommer an paa.

CELIUS. De maa da forstaa, mand, at tanken er ganske absurd.

PAALSBO. Jasaa. Indbilder De Dem kanske, at der ikke kan være brug for andre kræfter i det offentlige liv end Dem og Deres kone og Deres onger. Jo, tænker jeg.

CELIUS (behersker sig). Jeg appellerer til frøken Sperling som et forstandig og fordomsfrit menneske. Der faar være grænser, hvaha?

AUGUSTA. Stemmer nogen paa fru Celius, er vi alt over grænserne. Men om byen ikke havde en selvskreven repræsentant, saa Gud fri os ialfald for fru Paalsbo. Hun kan være besværlig nok i en engere kreds.

PAALSBO. Jasaa, frøken Sperling. Jasaa. Men det er ikke saa vanskelig at begribe, hvorfor De selv resignerer. Der skal være en magt, som er sterkere end ærgjerrigheden. (Klukler.)

AUGUSTA. Der er én ting som har magten over Dem. Og den gjør Dem kanske lidt utilregnelig, stak-

kars mand. (Før Paalsbo faar tid til at svare, skubbes døren op, og Sommerblom træder brysk ind, efterfulgt af Timansen.)

TIMANSEN (med et venskabelig puf). Forlang ordet, Sommerblom.

SOMMERBLOM (uden at se paa nogen bestemt af de tilstedeværende). Kanske jeg kan faa igjen digtet mit, hvis De har brugt det?

CELIUS. De kommer temmelig ubelejlig, min gode mand. Vi er ikke netop oplagt til at beskjæftige os med bagateller. Desuden er det ikke mig, som en redaktør. Jeg kjender ikke noget til det.

SOMMERBLOM. Kanske jeg kunde træffe redaktøren da.

CELIUS. Holt er ikke her længer. Han har faat sin afsked.

AUGUSTA. Men jeg har foreløbig hans plads. (Rækker Sommerblom et papir.) Værsaagod.

SOMMERBLOM. Ja, det var ogsaa frøken Sperling, som bestilte det.

AUGUSTA. Det stemmer ikke ganske med sandheden. Jeg sa bare, at det vilde ta sig godt ud, om der kom et digt i avisen paa Celius' fødselsdag, især da den faldt sammen med valgdagen. At den lille hentydning fik Deres aare til at springe, det faar sandelig bli Deres egen sag.

PAALSBO (klukler). Refusert, gamle harpestreng. Tab ikke modet.

SOMMERBLOM. Nok om digtet. Det var forresten ogsaa foster af en overilet fantasi. (River papiret istykker.)

TIMANSEN. Rigtig, Sommerblom.

SOMMERBLOM. For jeg skylder ikke — (peker paa Celius) — den store mand noget digt. Eller nogen tak. Eller nogen æresbevisninger. Det jeg har

at takke den store mand for, det er skam det og taarer og ruiner.

CELIUS. Hvad skal dette bety?

TIMANSEN. Du har ordet, Sommerblom.

SOMMERBLOM. Jeg har ikke mere at miste jeg. Derfor kan jeg si alt som det er. Og jeg kan godt bekjende, for mine skrøbeligheder er aabenbare for alle opladte øjne. Men det skal dere vide, og det ved De, Paalsbo, at naar jeg drev den smugtrafiken aabenlyst, saa var det for lille Matildes skyld — det var det.

CELIUS. Hvad farer De her med, mand. Jeg gav Dem jo en kraftig advarsel.

AUGUSTA (til Sommerblom). Kom ikke og forsvar Deres umoral med sentimentalitet.

TIMANSEN. Syng ud, Sommerblom.

SOMMERBLOM. Jo tak, jeg fik en advarsel. Og den advarselen var iklædt en merkelig form. Jeg faar nok faa lov at minde Dem om den, Celius. De sa, at De som formand i vergeraadet for forsømte barn ikke kunde se gjennem fingrene paa mig længer. Jeg tror det var det udtrykket De brugte. Det behøver De ikke, Celius, sa jeg. Men Matilde er ikke noget forsømt barn, sa jeg. Og saa snakked De frem og tilbage til De kom did De vilde. Og det var, at siden ingen lægekunster og mediciner kunde hjælpe barnet, saa fik jeg forsøge broder Solløs's bønner og besværgelser. Og da, da maatte jeg jo studse, for jeg trodde De var en uafhængig natur og en fri aand.

CELIUS. Det har ikke De betingelser for at bedømme.

SOMMERBLOM. De er en dejlig fri natur. For hvorfor var det, De ikke bare anbefalte mig at tilkalde Solløs, men tvang mig til det med den mægtige mands trusler?

CELIUS. Dette er en iørefaldende løgn.

SOMMERBLOM. Jo Fingalsen stod bag Dem. Fingalsen og pietisterne. Saa skulde naade gaa for ret da. Saa kunde De altids se gjennem fingrene paa mig da. Celius. De havde brug for pietisterne til valget, og da fik heller mit ubesmittede hus ofres. Paa politikens alter. Slig hænger det sammen.

TIMANSEN. Kom til Petræa, Sommerblom.

SOMMERBLOM. Nu kommer jeg til Petræa. Hun var svag hun, som kvinder er efter naturens orden. Og ingen kjendte Petræas svaghed for sanselige religionssværmere bedre end jeg. Pas dig for Solløs, formante jeg hende. Og enda vidste jeg ikke, at broder Solløs var mormoner. Men nu ved jeg det. Jeg og hele byen.

PAALSBO. Ja den Solløs.

CELIUS. De vil da ikke trække mig til ansvar for at Deres kone er rømt? Hvaha.

SOMMERBLOM. Jeg er lige glad hvem har ansvaret, jeg. For nu staar jeg igjen med mine to ensomme hænder. Jeg havde bare Petræa, jeg. (I stor bevægelse.) Det var hele *mit* harem den skurken forsvandt med.

PAALSBO. Stakkars mand.

SOMMERBLOM. Og vel forstaar jeg lidenskabens herjinger, for jeg er selv saagodtsom et kjærlighedsbarn —

AUGUSTA. Skaan os for Deres gemene afsløringer.

TIMANSEN. Lad dig ikke afbryde, Sommerblom.

SOMMERBLOM (tar sig voldsomt sammen). Men nu, erklærer jeg, nu da bægeret er flydt over har jeg gjort den ting, som stod igjen for mig at gjøre. Saavidt det staar til mig, tænkte jeg, skal jeg sørge for min oprejsning. Jeg lar mig ikke traakke paa. Væk med Celius, sa jeg. Væk med en politiker, som krænker privatlivets fred for at fremme sin graadige magtsyge. Og nu har jeg aflagt min borgerpligt og stemt paa fru Lavinia Celius.

TIMANSEN. Bravo, Sommerblom.

PAALSBO (klukler). Hevnen er sød, Celius. Havde Sommerblom været rigtig betænkt, skulde han faat sin kone til at stemme ogsaa med forfaldsanmeldelse.

CELIUS (til Paalsbo). Synes De dette er noget at flire af? (Til Sommerblom.) Forstaar De ikke, vildledte menneske, at De er et redskab for andre?

SOMMERBLOM. Jeg staar heldigvis ikke alene, Celius. Der finds rettænkende mennesker i denne by, som idag stemmer som jeg.

AUGUSTA. Og hvem skulde det være?

SOMMERBLOM. Det er ikke noget at lægge dølgsmaal paa. Alle mine haarvandskunder til siste mand. Enig og tro. Farvel. (Han gaar.)

AUGUSTA. Og dem kalder han rettænkende!

CELIUS. Dette er korruption. Dette er oplagt valgbedrag. Jeg protesterer. Hvad er det for et samfund, hvor sligt skulde gaa upaatalt hen. En sammensværgelse af alkoholikere.

PAALSBO. Saa sagte. Saa sagte, De fornærmer byens borgere.

TIMANSEN. De krænker overbevisningsfriheden.

CELIUS. Og slige subjekter vaager at stemme paa *min* kone.

TIMANSEN. Men om de havde stemt paa Dem, var de mindre subjekter for det?

PAALSBO. Sagen er jo her klar. En række fremskredne vælgere ønsker en kvindelig repræsentant, Deres egen fortid —

CELIUS. Min fortid opfordrer ikke til diskussion.

PAALSBO. Men den indbyder til eftertanke. Alle Deres antecedentia peger lige paa en kvindelig stortingsmand. Jeg ser De er ophidset, men De

burde netop idag arbejde under et højtryk af tilfredsstillelse.

CELIUS. Har De ogsaa stemt paa hende?

AUGUSTA. Kan De spørge? Paalsbo er haarvandskunde.

PAALSBO. Jeg er skaldet desværre. Men bi lidt, det kommer gjerne med vore aar, frøken Sperling. (Klukler.)

AUGUSTA. Skal vi aldrig bli kvit disse raa mennesker?

TIMANSEN. Jo, jeg er færdig her.

CELIUS. Nej vent De, Paalsbo. Vent.

TIMANSEN. Tak for mig og Sommerblom. Men subjekter skal jeg huske Dem.

PAALSBO. Adjø, Timansen. (Timansen gaar. Lidet ophold.)

CELIUS. Det var det jeg tænkte. Min kone har leflet med socialisterne.

PAALSBO (klukler). Nej, bare lidt med Timansen. (Timansen kommer ind igjen.) Ja, den Timansen!

TIMANSEN (til Celius, idet han peger paa ham med knyttet næve). Jeg skal si Dem en ting fra mig ogsaa. De rasler, mand min. De er bare en papirsjæl som rasler. De har aldrig havt en idé, De har aldrig rejst Dem for noget, De selv vilde engang. For der finds ikke grønske eller sevje i Dem. De er stiv og stind af saglighed og liberalisme som et renskrevet program, er De. Og paa det stod ogsaa kvindesagen, som De nu har faat i vrangstrupen, fordi De er gift med et grejt og herlig kvindfolk. Der har De mine ord fra mig, Timansen. Vil De ha mere. Ikke? Adjø. (Fort ud.)

CELIUS. Hvor skal dette ende? (Adspredt til Paalsbo.) Hvad var det De sa? (Opfarende i sinne.) Her finder jeg mig indspundet i en kingel af intriger og

djævelskab. Jeg kjender ikke folk fra hverandre, venner fra fiender. — Det er som en taage jeg vimrer omkring i. Er det blindebuk De vil ha mig til? Hvaha. Sig fra, mand. Har De stemt paa min kone?

PAALSBO. Jeg kan ikke vide, hvem der har stemt paa hende.

CELIUS. Men *De, De, De,* hører De.

PAALSBO. Vi har hemmelig afstemning ifølge grundloven.

CELIUS. Jeg gir fan i grundloven. Jeg vil vide sandheden.

PAALSBO. Snak ikke saa højt. Bevaremigvel. Det er farlige ord.

CELIUS. De har stemt paa Lavinia.

PAALSBO. Nej, at De kan gjætte slig bort i vejret. Hør paa mig, Celius, og vær rolig. Ganske rolig.

CELIUS (støder frem). Jeg — er — fuldkommen — fattet.

PAALSBO. Det er jo Deres fødselsdag idag. Jeg har vist glemt at gratulere. (Reiser sig og bukker.) Gratulerer med dagen.

CELIUS (forfjamset). Tak.

PAALSBO. Det vilde ligge saa snublende nær, synes jeg, om byen idag viste sin fremragende søn en opmerksomhed.

CELIUS (bittert). Jeg ønsker ingen opmerksomhed. Det er bare retfærdighed jeg forlanger.

AUGUSTA. Den har ikke menneskene for god raad paa.

PAALSBO. Der kan være noget i det, frøken Sperling. Men jeg tror ogsaa man gjør mange uret, af vælgerne, mener jeg.

AUGUSTA. Hvordan da, om jeg maa spørge?

PAALSBO. Jo, det er ganske sikkert det, at flere eller færre — hvormange ved ikke jeg, idag stemmer paa fru Celius.

AUGUSTA. Ja tak, det har vi hørt.

PAALSBO. Men ligesaa sikkert er det, at mange af de Mennesker gjør det i god tro, bent ud for at vise Celius en opmerksomhed. De tænker som saa: for ham maa det være en triumf at se sin kone fremme i det offentlige liv.

CELIUS. Har jeg trukket mig tilbage? Har jeg med et ord antydet, at jeg ønsked afløsning? Har jeg ikke saa sent som iforgaars i festiviteten fremlagt mit program? Og faat støtte af Barkeland? Fremstod der nogen modkandidat? Mødte jeg nogen opposition?

PAALSBO. Nej, De var for sikker. Der har vi det. De stolte paa, at alt var klappet og klart, naar bare ikke Fingalsen og pietisterne svigted. Fejlen var at der ikke blev holdt noget nominationsmøde.

CELIUS. Det har vi aldrig brugt. Det gamle borgerparti har jo forlængst opgit at faa nogen af sine frem, og socialisterne har ikke magt nok enda. De har holdt sig tilbage paa begge yderfløjene — og saa slaar de sig sammen idag for at chikanere mig. Og naar jeg tænker paa, naar jeg tænker paa, at den de fører i marken mod mig, er min egen kone — — at de prøver at faa mig nedhugget af min egen hustru — —

PAALSBO. Ja fra det synspunkt er det tragisk.

AUGUSTA. Jeg synes at det klukker i Dem.

PAALSBO. Nejda, nejda. Bevaremigvel. (Dunker sig paa brystet.) Det er bare dette elendige hjertet mit. Der har vi det.

AUGUSTA (ved vinduet). Aa Gud, der kommer fru Paalsbo ogsaa svingende armene. Hun er ladet med nyheder.

CELIUS. Jeg er rolig, Augusta.

FRU MAJA. Er du her, Paalsbo? Kjære, ikke du først. Lad mig komme til. Nej, det er sandt. Du ved jo ingenting. (Mod Celius med begge hænder udstrakt.) Tusen lykønskninger, kjære Celius. (Celius synker overvældet af lettelse ned i en stol.) Siden Paalsbo ikke ejer ærgjerrighed, faar den faa æren, som æres vil.

CELIUS. Gudskelov. Men tallene, fru Paalsbo. Stemmetallene.

FRU MAJA. Nej for en bevægelse, nej for et liv. Jeg forstaar ikke hvad der afholdt Dem fra sjel at optræde paa arenaen.

CELIUS. Tallene, fru Paalsbo. Tallene.

FRU MAJA. Deres tilstedeværelse vilde ildnet de svage og staalsat de forsagte. Der var virkelig en brus af fædrelandsk stemning over masserne. Man saa alvoret og beslutningen præge alle ansigter, selv paa ansjospigerne, enda mange af dem maatte sprude ud i latter, fordi styrmandseleverne ropte upassende opmuntringer til dem . . . ja er det ikke skrækkelig med de gutterne? Men for mig som var med fra først til sist, ja tænke sig til, jeg har aldeles glemt at spise idag, jeg haaber du har fundet noget koldt, Paalsbo — for mig var det alligevel som et lyn fra klar himmel, da alle vi ventende fik resultatet af den foreløbige optælling —

CELIUS (higster og farer omkring). Resultatet! Hvor er hatten min? (Til Paalsbo.) Vrid halsen om paa hende fra mig.

FRU MAJA. For pludselig var det som fra ængstende tusmørke at komme ud i den klareste dag. Det var aldeles overvældende, og jeg maatte tænke paa Stuart Mills ord — —

CELIUS (bønlig). Kvæl hende, Paalsbo. Kvæl hende. Hatten . . Hatten . .

FRU MAJA. Gud hvor nervøs den manden er!

CELIUS. Blaas i om jeg er valgt . . Men er jeg nervøs, menneske?

FRU MAJA. De! Nej Lavinia er valgt. Har jeg glemt at si det? Hører De ikke, der kommer de . . . (Gny af menneskemasser fra sekund til sekund stigende. De andre farer til vinduerne og slaar dem op. Celius blir staaende ubevægelig midt paa gulvet med et slukket blik. Hundrestemmig rop.) Fru Lavinia . . . Lavinia . . . leve Lavinia . . . (Døren flyver op, og Anton stormer ind.)

ANTON. Hurra, mama er valgt.

CELIUS (farer mod ham med haand til slag).

ANTON (holder armen beskyttende op). Slaar du!

CELIUS (med slappe hænder og skjælvende stemme). Nej, jeg er jo slagen. (Under tordnende Lavinia-rop falder

Tæppet.)

FEMTE AKT.

Havestue hos Celius. Senere samme aften.

Doktor Onsø. Pastor Feltman.

Onsø sidder, pastoren gaar omkring med hænderne paa ryggen.

ONSØ. Det varer.

PASTOR FELTMAN. Jah. Det varer.

ONSØ. Har De set Celius siden katastrofen?

PASTOR FELTMAN. Nhej.

ONSØ. Det staar formodentlig til liv, siden han ikke har sendt bud efter læge og ikke efter prest.

PASTOR FELTMAN. Onsø, om De kunde tjene mig i at la den slags spøg fare.

ONSØ. De har da selv været med paa en større spøg i disse dagene.

PASTOR FELTMAN. For mig har det været en høj og alvorlig opgave.

ONSØ. Jaja, naturligvis. Godt ord igjen. Men nu naar De kommer til Kristiania, saa maa De passe paa, at fru Celius ikke glemmer livet for politiken.

PASTOR FELTMAN. Jeg kommer der som fængselsprest og fru Celius som stortingsmand.

ONSØ. Men derfor behøver dere ikke at savne alle berøringspunkter.

PASTOR FELTMAN. Jeg forstaar ikke hvad De mener. Mine tanker staar stille.

ONSØ (trist). Jeg mener ingenting. Jeg mener bare, at nu er denne opkvikkelsen forbi. Nu blir jeg vandrende her mellem Kleva og Donkebek at gjæte mæslingerne for populacen. (Fru Lavinia ind. Blir staaende paa dørstokken med korslagte arme.)

ONSØ. Nu kommer De endelig og trykker vore hænder?

FRU LAVINIA. Det er ikke det jeg føler mig mest oplagt til.

ONSØ. Der har vi det — som Paalsbo sir. Og pastoren og jeg som nærte hvert vort fyrige haab om, at De vilde falde os om halsen. (Der gaar et ryk gjennem pastoren.)

FRU LAVINIA. Kan ikke dette gjøres om igjen?

ONSØ. Omigjen. Hvor vil De hen? Det kan bare fuldmagtskomiteen. Hvis der paavises valgmisligheder.

FRU LAVINIA. Jeg er altsaa nødt til at rejse paa stortinget?

PASTOR FELTMAN. Jah. I tre aar.

FRU LAVINIA. Men hør nu her begge to. Naar jeg forlanger en bif, saa mener jeg en bif, og ikke en hel oxe. Og ber jeg om et glas vand, saa tragter jeg ikke efter et helt vandfald. Det var en minoritet jeg bad dere om at skaffe mig. En minoritet var det jeg trængte for at ryste Celius.

ONSØ. Og nu er han rystet ned af piedestalen. Saan er folkeviljen.

FRU LAVINIA. Hvad skal jeg altsaa nu gjøre?

ONSØ. Situationen er klar. Fra idag er De stortingsmand. Vær altsaa fra idag af stortingsmand lige ud i fingerspidsene.

FRU LAVINIA. Hvad skal det si?

ONSØ. Det maa *De* vide. De har da ikke været gift med Celius i nitten aar forgjæves.

FRU LAVINIA. Hvad sir De, pastor Feltman.

PASTOR FELTMAN. Jeg er lykkelig. Jeg er baade lykkelig og taknemlig. Det er første gang i mit liv jeg har kastet mig ind i politiken. Og se, saa har jeg vundet en stor sejr.

ONSØ. Det er akkurat som naar en klodsmajor første gang kaster sig ind i kortspil.

PASTOR FELTMAN. Der hvor de beste stemmer og ord burde lyde, der skal De komme med vor stemme og vore ord, fordi De er et bundredelig menneske, som vêd hvad De mener, og vil hvad De vêd er ret.

ONSØ. Og fordi De har et haardt ben i næsen.

FRU LAVINIA. Ja, jeg blir vel nødt til at takke. Og jeg faar prøve at ikke skuffe Deres tillid. Men, pastor Feltman — dette var mig højst, højst paafaldende. Det første jeg nu har at gjøre —

ONSØ. — som stortingsmand —

FRU LAVINIA. Det er at beskikke mit hus. Celius har lukket sig inde.

ONSØ. Men glem endelig ikke Deres vælgere. Deputationen er her om en halv time.

FRU LAVINIA. Jeg skal staa parat. Paa gjensyn. (De gaar. Fru Lavinia mod døren til kontoret, men stanser og falder i tanker. Pauline ind.)

PAULINE. Men Gud, Mama. Du er jo valgt!

FRU LAVINIA. Synes du det er saa galt?

PAULINE. Det er naturligvis kjækt og moderne — — Men det er ikke til at holde ud. (Brister i graad.) Hvorfor skal vi være rarere end alle andre mennesker?

FRU LAVINIA. Du har ikke noget at bebrejde dig i den henseende.

PAULINE. Herefter tør jeg ikke vise mig paa gaden.

FRU LAVINIA. Hvem træffer du paa gaden? Du træffer de mennesker, som har valgt din mor.

PAULINE. Og det tror du kanske de har gjort af begejstring for dig? (Anton ind med et blaat øje.)

FRU LAVINIA. Men Anton, hvordan er det du ser ud?

ANTON (trykket). Jeg har vært i slagsmaal.

PAULINE (til moderen). Der kan du se.

FRU LAVINIA. Fik du juling?

ANTON. Nej, jeg ga.

FRU LAVINIA. Det er godt. Saa kan du bli inde med god samvittighed . . . Sig mig, hvad var det gutterne sa?

ANTON. Det kan være det samme.

FRU LAVINIA. Kan det ikke gjentas?

ANTON. De sa: Mora di er emancipert.

PAULINE. Der kan du høre.

FRU LAVINIA (til Anton). Det var fælt. Og det lod du ikke sidde paa hende. Ja gaa nu og læg en vaad klud paa øjet dit.

ANTON. Det kan være det samme. For naa har vi krig naa. (Anton ud.)

FRU LAVINIA. Ja nu har vi krig.

PAULINE. Du tænker vist ikke paa papa?

FRU LAVINIA. Det er ham jeg tænker paa. Men gaa du ogsaa og kom tilbage med Øjvind Holt. (Pauline ud.)

CELIUS (ind fra kontoret med et umaadelig beskrevet ark). Oh, mit hode vil springe istykker.

FRU LAVINIA. Hvad er det du rasler med?

CELIUS (støder frem). Rasler, sir du. Sir du ogsaa, at jeg rasler? Det er — mit skilsmisseandragende.

FRU LAVINIA. Tar du det paa den maaden?

CELIUS (opfarende). Ja, du indbilder dig vel ikke, at jeg kan gaa løs omkring og være gift med en stortingsmand?

FRU LAVINIA. Nej, det kan jeg paa en vis forstaa. Du er alligevel en mand, naar alt kommer til alt, og ikke en principhest.

CELIUS. Af hensyn til demokratiet maa jeg —

FRU LAVINIA. Af hensyn til hvad? Er det ikke af hensyn til dig selv engang, du vil skilles?

CELIUS. Af hensyn til demokratiet er det mig magtpaaliggende at afbryde ethvert forhold til en repræsentant —

FRU LAVINIA. Er det mig, du kalder en repræsentant?

CELIUS (uforstyrrelig). — til en repræsentant for en uren valgalliance mellem reaktionære og socialister.

FRU LAVINIA. Og du kommer og snakker om urene valgalliancer, du som har Solløs og Fingalsen paa samvittigheden.

CELIUS. Du er ikke ridderlig, Lavinia.

FRU LAVINIA. Nej, det skulde bare mangle.

CELIUS. Du kunde vise mig noget højsind til gjengjæld for mit. Jeg er slagen, men jeg har besluttet ikke at bestride valgets gyldighed.

FRU LAVINIA. Det er mig komplet ligegyldig. Men du vil skilles?

CELIUS. Demokratiet vil kræve det offer af mig.

FRU LAVINIA. Aa vær da *menneske,* menneske, og snak ikke om demokratiet. Er du lej af mig? Elsker du frøken Sperling?

CELIUS (staar en stund taus. Det bævrer om hans mundviker). Elsker — elsker, sir du. (Synker ned i en

stol.) Jeg elsker det du har tat ifra mig, Lavinia. Jeg har aldrig havt nogen lave passioner. Vin eller vellyst har aldrig fristet mig. Det vêd du selv.

Jeg elsker stortinget. Det offentlige liv. Modstandere og meningsfæller. Bygningen hvor vi sidder. Bænkene. Façaden. Var jeg ikke slagen og ulykkelig, vilde jeg elske dig ogsaa — fordi du kommer paa stortinget. Du. Du og ikke jeg. Aa, det er en ting du ikke kan fatte og begribe, hvordan det fornemmes at være sat udenfor. Er der ingen mening i hændelserne, findes der ikke en gnist retfærdighed! Hvaha. Jeg skjønner nu, Lavinia, at havde vort samliv været bedre, havde vi talt aabent ud til hverandre, havde jeg lagt min sjæl blot for dig, saa vilde du aldrig faat det eventyrlige indfald at fortrænge mig. Alt andet kunde du gjort mod mig — alt. Alt. Jeg skulde bare smilet og nikket. (Bryder et øjeblik sammen.) Jeg skal være rolig og fuldkommen behersket. Men du *skal* vide, det er mig magtpaaliggende, at du *faar* vide hele omfanget af din uret mod mig. Saan som jeg sidder foran dig nu, er jeg kæmner. Hverken mere eller mindre end kæmner i en liden by. I tolv aar har jeg været stortingsmand Celius, repræsentanten Celius. Jeg har pustet med fulde lunger, planerne har svømmet maalbevidst rundt i min hjerne, mit ja eller mit nej har været faktorer i vort offentlige liv. Et telegram i aviserne har kunnet forkynde, at Celius stiller sig afventende, eller at Celius nærer betænkeligheder, og bevidstheden om det har tynget mit ansvar og ikke sjelden forøget mine betænkeligheder. Og enda er sligt for ingenting at regne . . det er bare et tilfældig udsigtsglimt over stillingens udenverker.

Men tænk dig selve stortinget, tænk dig de lange, lyse Maaneder, da vi sidder paa stortinget. Lavinia, Lavinia — der er det godt at sidde. Jeg har aldrig bryd mig om glans og pragt, ikke engang i min tidligste ungdom har jeg næret nogen romantisk drøm om bedrifter og belønninger, og som moden

mand . . som stortingsmand . . har jeg stemt mod ordener. Men dette: at gaa ud og komme ind ganske simpelt og ligefrem og selvfølgelig og sætte sig ned og høre, eller ikke høre, og blade i dokumenter og læse, eller ikke læse, og vide hele tiden med usvigelig selvbevidsthed, at hvad jeg gjør eller ikke gjør, er betydningsfuldt og i givet tilfælde kan bli afgjørende — det, det maa du ogsaa, selv om du er en kvinde, kunne forstaa, det, det overgaar alt. Det er livet i potens.

Og siden ude i korridorerne — aa Lavinia, korridorerne, vêd du hvad de er? Tænk dig et fabeldyr med en mægtig hjerne, saa er hjernen, det er salen, den høje, lyse, udadvendte sal, men korridorerne, det er rygmargen . . Organet for de hemmelige indskydelsr og tilhviskelser. Og vêd du først hvad der er foregaat i rygmargen, Lavinia, saa er beslutningerne i hjernen oplagt som en facit.

Ja i korridorerne, hvor tvangfriheden hersker — det eneste sted i Norges land, hvor tvangfriheden hersker, — og hvor mangen god spøg vækker en munterhed, som kanske aldrig silrer ud i offentligheden . . ja, hvad sir jeg, hvaha — ja i korridorerne paa store dage, naar luften der formelig dirrer af spænding og ministrene er saa nervøse, at de kjæler for ens knaphuller henne i vinduskrokene . . og naar saa klokken kimer, og jeg river mig løs med et gaadefuldt smil uden noget bindende løfte . . uden noget bindende løfte, Lavinia . . Oh, jeg har saan forfærdelig hodepine — —

FRU LAVINIA. Stakkars mand, du skal faa et vaadt haandklæ om panden. (Hun ringer.)

CELIUS. Og saa debatterne . . Det spændende ved debatterne forstaar ikke du som kvinde. Det spændende ved dem — (Pigen ind.)

FRU LAVINIA. Vrid op en serviet i koldt vand og kom ind med. (Pigen ud.)

CELIUS. Det spændende ved dem er, at de i sin dybe-

ste grund er betydningsløse, fordi alt paa forhaand er afgjort i rygmargen, eller om det ikke er afgjort — (Pigen ind med en vaad serviet. Fru Lavinia slynger den turbanagtig om hans hode og fæster den med en sikkerhedsnaal. Pigen ud.)

CELIUS. — saa afgjøres det ialfald ikke af argumenter, men af hundrede smaa omstændigheder, som, naar man har en øvet og fin tæft, merkes paa selve luften i salen. Jeg har mangfoldige gange paa en bestemt muggen gufs fra bondebænkene kunnet lugte nederlag for en betydningsfuld kulturbevilgning. Jeg vil idetheletat si saa stort ord, at aldrig har min politiske næse svigtet mig før (klagende) før nu, Lavinia.

FRU LAVINIA. Letter det ikke lidt i hodet, ven min?

CELIUS (aandsfraværende). Jo tak, det gjorde vist godt. (Atter lysvaagen.) Jeg kan ialfald se situationen i øjnene. Sæt at du . . tænk at det er jeg, som maa stirre den sandsynlighed ind i ansigtet — sæt at du kommer ind i militærkomiteen, Lavinia — — dæmpet fortrolig) saa hold dig til Aflangrud. Kirkesanger Aflangrud. Saa er du paa den sikre siden i alle vitale armésporsmaal. Stramt, stramt men ikke altfor stramt. Den demokratiske mellemvej mellem næsten noget og absolut intet . . For det gaar jeg ud fra som givet, at selv om du skylder dit valg en mildest talt tvetydig alliance, saa vil du ikke svigte —

FRU LAVINIA (opmerksom). Hvad vil jeg ikke svigte?

CELIUS. — den demokratiske tradition efter mig. Jeg skal ialfald raade og vejlede dig uden skygge af smaalig nag.

FRU LAVINIA. Særdeles tak, min ven, men jeg agter at være min egen raadgiver.

CELIUS (farer op). Hvaha?

FRU LAVINIA. For nu er det jeg som er Celius.

CELIUS (med møje behersket). Aner du rækkevidden af det du selv sir?

FRU LAVINIA. Ja rækkevidden er den, at der er forskjel paa en kæmner og en stortingsmand.

CELIUS (rejser sig). Jeg erklærer det her for dig paa denne den bitreste dag i mit liv: havde jeg kunnet forudse, at demokratiets ædelmodige krav paa lige politiske og sociale rettigheder for kvinder og mænd, i en overskuelig fremtid vilde ført til en saa uhyrlig konsekvens som dig, saa havde jeg heller revet mine papirer istykker — (han river over det han holder i haanden) end holdt nogen af mine store taler. Er jeg klar? Er jeg tydelig?

FRU LAVINIA. Ja du er ikke til at misforstaa. Men du staar jo og river istykker skilsmisseansøgningen.

CELIUS (desperat, med halvkvalt stemme). Saa limer jeg den sammen igjen med mine taarer. (Døren til haven gaar op, og i det fjerne høres patriotisk musik. Øjvind Holt og Pauline ind.)

FRU LAVINIA. Hør!

HOLT (lukker døren). Nu ordnet folketoget sig. Gratulerer, svigermor.

CELIUS. Der finds ingen svigermor for Dem her i huset.

PAULINE. Men papa da. Er du saaret?

CELIUS. Jeg er dødelig saaret. Men jeg behøver ingen bandager. (Slider servietten af sig og klasker den mod bordet.)

FRU LAVINIA. Ja her staar vi.

HOLT. Og snart vil hele haven fyldes.

FRU LAVINIA. Det blir værst for eplerne vore.

CELIUS. De falder ikke langt fra moderstammen.

PAULINE. Papa er vittig. Det er da et godt tegn, mama.

FRU LAVINIA. Ja om du vilde se lidt lysere paa det, Celius.

HOLT. Paa mig for exempel.

PAULINE (indsmigrende). Og paa begge os.

CELIUS. Dere staar paa — (peger paa sin kone) — hendes parti. Nægt det ikke. Det er bevist.

PAULINE. Men det vigtigste er da, at vi staar paa parti sammen.

FRU LAVINIA (peger paa sin mand). Og ikke som du.

CELIUS (peger paa sin kone). Og du.

FRU LAVINIA (bebrejdende). Er *det* bare min skyld?

CELIUS. Hvaha. Er det ikke din? Hvad fanden skal et kvindemenneske rode sig op i politik for?

FRU LAVINIA. Nei, du kan ha ret.

CELIUS. Hvad begriber hun af politik?

FRU LAVINIA. Ingenting.

CELIUS. Eller af taktik?

FRU LAVINIA. Jeg bøjer mig, Celius. Jeg bøjer mig.

CELIUS. Det var endelig paa tide, hvis det ikke var saa altfor sent.

PAULINE. Ingenting er for sent.

FRU LAVINIA. Jo din far vil skilles.

PAULINE (brister i graad). Skal vi enda ha flere skandaler.

HOLT (har aapnet havedøren. Patriotisk musik lyder nærmere). Og *nu* kommer toget.

FRU LAVINIA. Hvad vil du gjøre Celius?

PAULINE. Aa papa, papa — betænk dig.

HOLT. Hvem af dere vil tale til folket?

PAULINE. Du maa gjøre det, papa. Du som mand.

CELIUS (majestætisk). Nu har man nok brug for mig.

HOLT. Det er jo bare du, som kan tale, svigerfar.

CELIUS. Bliv mig fra livet med Deres svigerfar.

FRU LAVINIA (knejser med korslagte arme). Lad ikke mig, svage kvinde, staa her tilskamme.

CELIUS. Anslaa ikke de strenge, Lavinia.

FRU LAVINIA. Men kjære dig, den eneste som kan redde situationen, er du. Lad alt være sket med din vilje, saa er det du som triumferer.

CELIUS. Spørsmaalet er: hvad venter demokratiet af mig? Hvad kan det med rette vente?

FRU LAVINIA. Det venter ialfald et ord fra dig, det kan du være sikker paa. Det er ikke vant til, at du forholder dig taus.

CELIUS. Godt. Det skal ikke vente forgjæves. (Peger paa det sønderrevne dokument.) Det, Lavinia, har jeg annulleret.

Ja tale. Tale. Tale. Hvormeget har jeg ikke talt. (Opflammet.) Slaa op dørene til haven. (Holt aabner fløjdøren. Haven og havetrappen fyldes af mennesker. Patriotisk musik bruser. Helt ind paa scenen trænger foran alle andre fru Paalsbo, derefter Timansen, Paalsbo, Onsø og Feltman, samtlige herrer med hvide hansker.)

CELIUS (frem mod døren, løfter haanden til lyd. Patriotisk musik forstummer). Norske —

FRU MAJA (ivrig). Aa hvor skjønt det er at se høsten, som strækker sine faldende arme mod den forjættede vaar — —

FORSAMLINGEN. Hysj!

CELIUS. Norske —

PAALSBO. Ti, Maja.

CELIUS. Norske kvinder og mænd. (Grov stemme fra haven). Vel blaast, Celius. (Knis af ansjospigerne.)

HOLT (frem). Stille. (Det blir stilt.)

CELIUS. Norke kvinder og mænd. Dette er et af de

største øjeblikke i mit liv. Det er en sejr dere kommer for at forkynde mig idag, ikke *over* mig selv, om dere kanske tror, nej, *de* sejre trænger ikke at udropes offentlig. Den sejr dere melder mig er en sejr *for* mig selv, for mit fremtidshaab, mine kampe, min trofasthed.

STEMMER. Bravo!

CELIUS. Mit anstrengte arbejde i demokratiets tjeneste trænger en stakket afbrydelse. Jeg har villet unde mig selv en hviledag —

EN STEMME. Nu hvil dig, borger.

CELIUS. Hvem vil klandre mig derfor? Men den tillid dere har vist mig i disse mange aar, kan ikke faa noget skjønnere udtryk end derved, at den forplantes til min hustru, min mangeaarige og trofaste medarbejder, min højtbegavede meningsfælle, discipel og efterfølger. (Tar sin frue under armen og fremfører hende for forsamlingen. Fingalsen trænger sig ind fra havetrappen.)

CELIUS. Med dyb rørelse takker jeg dere alle.

STEMMER. Leve fru Lavinia! Fru Lavinia leve!

FRU LAVINIA (lidt forsagt). Ja jeg takker alle som tror, at saameget er vundet ved mit valg. Jeg er forbauset og glad over hvad jeg har oplevet og over hvad jeg hører, men allermest forbauset og glad vil jeg bli den dag jeg atter blir afløst af en mand. Kommer nogen og forlanger af mig et program — —

FRU MAJA. Programmet. Kjære dig, Lavinia — — Programmet maa da være den minst mulige lykke for saa mange som mulig, det. Ja, dere har vel læst Bentham? Ja hvad sir jeg? Det størst mulige antal til den minst mulige lykke . . ja for dere kjender vel Bentham? Ellers kanske det minst umulige antal til den højest mulige ulykke, for Bentham, Bentham er dere vel bekjendt? Om vi har demokrati, skal vi vel ikke derfor drukne i

uundgaaelig uvidenhed, men ialfald for os kvinder er dette et lykkelig valg — —

PAALSBO. Ti, Maja.

FRU MAJA. Hvem sir du *ti* til? Ti sjel for en gangs skyld .

CELIUS. Det jeg vilde pointere, det er at jeg er urokkelig.

FRU MAJA. Ja, det er vi alle det, Celius, men herefter er det ingen som spør hvad De er.

CELIUS. Hvaha.

FINGALSEN (frem). Jo jeg spør. Og jeg sir svindler, humbugmager uden spørsmaalstegn. Jasaa, Celius, saa det var aftalt spilfægteri dette, som her er drevet! Jasaa, saa De staar i intim forstaaelse med Deres kone, De far, og kaster vælgerne blaar i øjnene. (Højrøstet). Det er to-aletterne som skal bruse ind paa stortinget herefterdags. Tvi.

ONSØ. Er Sommerblom tilstede?

SOMMERBLOM (trænger sig frem). Jo, hr. doktor.

ONSØ. Var det ikke broder Fingalsen, som stak til sig en flaske haarvand paa festiviteten?

SOMMERBLOM. Jo skam forlade mig, hr. doktor.

FINGALSEN. Det skedde for at konstatere . . konstatere.

TIMANSEN (tar ham i begge skuldre). Plads i haven, godtfolk. Her kommer broder Fingalsen. Del'n mellem dere.

SOMMERBLOM (skyndsomt efter). Men lad mig faa broderparten.

CELIUS. Jeg har længe forudset, at demokratiet maatte afskalle Fingalsen.

ONSØ. Faar vi luftet ud de værste Fingalser, saa kan vi begynde at snakke om det lykkelige valg.

Tæppe.

EFTERSKRIFT

Der har været ytret tvil om ægtheden af maal-citatet pg. 43. Det er hentet fra JENS TVEDTS hyldningsdigt til kongen under statsmagternes ophold i Stavanger paa den uforglemmelige kystreise sommeren 1913.

Forf.